

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Vad har hänt?

TANDSTICKORNAS ÖVERFLYT-TANDE till Jönköping såg ett slag hotat ut. En resolut kokerska, fröken Lydia Backman, som avflyttat från Jönköping, överklagade Jönköpings stadsfullmäktiges skattelindringserbjudande. Men inför utsikten att aldrig mer få något jobb i Jönköping, tog hon först tillbaka sina klagomål och fick sedan fjorton dagars tjänstledighet på grund av nervöst sammanbrott. Vad hade min son på galejan att göra!

Varför skall kvinnor på detta sätt låta lura sig att lägga sig i dem ovidkommande angelägenheter, som de inte genomskådar, antingen det gäller att begära nåd för en f. d. fästman eller att överklaga ett stadsfullmäktiges beslut, mot ett underligt löfte om privat skattefrihet.

SKATTEBETALARNAS FLYKTAR från Stockholm. Herrar och damer med storkapital bakom sig beger sig till grannkommunerna, där det är lägre skatt. Sedan man länge åtnjutit Stockholms osedvanligt låga skatter, lämnar man vid första anlopp alla de andra åt sitt öde, som inte har samma egendomsmöjligheter till skatteflykt. Herr Marcus Wallenberg kan lugnt bedriva sin bankverksamhet i Stockholm som förut med samma utbyte, men hans ägandes egendom på Lovö möjlighgör mantalsskrivning på denna ö. Herr Kvarnzelius kan naturligtvis kvarbliva i riksdagsutskott och kommittéer och låta mantalsskriva sig i det skattefria Orsa och många är de, som självfallet kommer att följa de värda herrarnas exempel. Men en god medborgaranda utvisar det ingalunda. Hela det skattebetalande Neder-Torneå med sina 37:50 i skatt kunde väl också vilja se sig om efter en utflyttningsort.

REGERINGEN HAR IGANGSATT en enquête inom näringslivet för att från ämbetsverk samt arbetsgivare- och arbetarorganisationer infordra svar på frågor, angående vilken verkan en eventuell fyrtyotimmarsvecka skulle kunna medföra. Som bekant har Internationella Arbetsbyrå i Genève beslutat upptaga denna fråga vid nästa års ordinarie sammanträde.

ETTHUNDRAFYRTIO MILJONERS BUDGETSBRIST är den uppseendeväckande nyhet, som riksräkenskapsverkets kalkyler låter förmoda. Minskade inkomster för statsverket på inkomstskatt, tullar och järnvägar med sammanlagt 65 miljoner kronor å ena sidan — å den andra ökade utgifter och underskott i den löpande budgeten.

FINLANDS NYA REGERING är utnämnd med framstegspartiets man, professor Kivimäki som statsminister.

VERSAILLESTRAKTENS FEMTE DEL, vilken gällde Tysklands tvångsvrustning, är från och med den 11 december 1932 utplånad, då principen om likaberättigande för Tyskland nu fastslagits av stormakterna. Detta är otvivelaktigt en politisk seger för den nye tyske rikskanslern.

Regeringarna i Frankrike, England, Tyskland och Italien är beredda att tillsammans med alla andra europeiska stater bekräfta, att de under inga omständigheter kommer att försöka att med våld lösa konflikter mellan de fördragsslutande parterna. Detta skall icke föregripa en närmare diskussion om trygghetsfrågan.

De förut nämnda fyra staterna jämte

Ada Nilsson:

Den svenska läkarkåren och dess sociala ansvar.

Den äldre svenska läkargenerationen ärvt från sina föregångare ett snart sagt obegränsat förtroende från allmänhetens sida. Man var förvissad om icke endast de svenska läkarnes höga kunskapsnivå och praktiska duglighet utan man hade även en bergfast tro på deras starka ansvarskänsla och sociala patos. Det var ett arv som förpliktade, men trots sena tiders glänsande vetenskapliga utveckling stiger ur medvetandets djup en misstänksam fråga: Är arvet ej förspillt?

Varje generation måste lösa sina stora sociala frågor i ljuset av sin tids kunskaper och sin moraliska åskådning. Vår tid har på ett aldeles särskilt sätt fått att brottas med de sexuella problemen. En allvarlig sexualvetenskap har under det sista årtiondet uppblomstrat, sedan man väl frigjort sig från tanken att sexualiteten i och för sig skulle utgöra något skamligt eller syndigt. Då många av könslivets problem hava en enorm betydelse även för samhället är det nödvändigt att en större allmänhet får bekväm tillgång till vissa moderna sexualvetenskapliga resultat. Detta framhålls även med skärpa av professor Ivar Broman i föreläsalet till hans nyutkomna bok — i

(Forts. å sid. 7.)

Krigsskulderna till Amerika vållar Herriots fall.

En uppseendeväckande vändning har inträtt i den amerikanska krigsskuldfrågan. Amerika visade föga förståelse för de europeiska makternas anhängan om uppskov med inbetalandet, och amerikanska utrikesministern förklarade att avgörandet låg hos kongressen, varför regeringen intet kunde göra. MacDonald avlät då en not, där han på förhand fastslog att den inbetalning England komme att göra betraktades såsom förskott på en slutsumma, vilken England hoppades snart få reglerad. Amerika telegraferade ögonblickligen

svar, att det inte kunde mottaga betalningen med reservation. Detta hade ett ödesdigert inflytande på den franska situationen, där Herriot ivrigt besvor kammaren att icke icke i flera Frankrike utan handla i samförstånd med England. Efter fjorton timmars debatt störtades Herriot med stor majoritet. För första gången har franska republiken inställt sina betalningar.

Belgien och Polen vägra likaledes att betala och Hoover anses komma att rikta ett särskilt budskap till kongressen med förslag till ny undersökning.

Förenta staterna uttalar sig för en omedelbar väsentlig nedrustning, som i en framtid ytterligare skall fullföljas. Och Tyskland ämnar deltaga i nedrustningskonferensen.

ÄNU EN GANG STAR NATIONERNAS FÖRBUND inför ett jätteprov, den manschuriska frågan. Japan blir farlig för Nationernas förbunds prestige. Och det har vunnit en seger, då de mindre staternas förslag att N. F. skulle uttala sig fördömande om Japans handlingssätt, hänvisats till nittonmannakommissionen för kompromissbehandling, vilken säkerligen kommer att visa hur svårt det är för Nationernas förbund att mot den internationella kapitalistiska imperialismen verka för freden. Nationernas förbund har förut stått inför svåra prov, t. ex. Korfuaffären, men där var dock situationen enklare än nu. Japan har för det första ställt Nationernas förbund inför ett fullbordat faktum, det har tagit Manchuriet, och både England och Frankrike har svårt att ta så starkt avstånd från Japans handlingssätt, då de själva icke har något emot att spela samma imperialistiska spel, ävenledes i Kina. Det är inte Nationernas förbund, utan de utanför detsamma stående Amerikas Förnta stater som kraftigast uppträtt för fredens bevarande.

Veckovakten

Helge Heerberger:

General von Schleicher.

Om en enda sak har så gott som hela tyska folket kunnat ena sig: att Papen måste bort. Och denna eniga folkvilja vågade eller ville Hindenburg (och Schleicher) inte längre trotsa — rikskanslern, som ämnade stanna i fyra år, fick gå efter sex månader. Under dessa månader har arbetslösheten ständigt ökat, nöden stigit till en outhärdlig grad och de tyska arbetarna, också de ännu socialdemokratiska, blivit statens fiender. Inte ett enda av de stolta löften Papen avgav vid sin start, har han kunnat infria. Då han nu slutligen går, lämnar han ett kaos efter sig. Själv tycks han inte vara medveten härom — vid sin avgång tackade han i en offentlig kungörelse »dem, som understött honom i hans arbete att skapa en autoritär statsstyrelse och skaffa bröd och arbete åt alla». Personer, som fått bröd och arbete av herr von Papen, efterlysas, och hans autoritära statsstyrelse har som sagt enat hela folket i en samfällad opposition. Men herr von Papen avtågade från arenan lika självbelåten som han beträtt den.

Efter demissionen följde en regeringskris, så långvarig, att den väl knappast haft sin like.

På Hindenburgs fråga, om han trodde sig kunna få till stånd en parlamentarisk regering, svarade Hitler, att det trodde han visst. I själva verket skulle han nog inte ha kunnat det, också om han velat.

I den nya riksdagen kunna — i motsats till den förra — nationalsocialister och centrum inte längre bilda majoritet — en koalitionsregering skulle inte kunnat bildas utan de tysknationellas medverkan. Och Hugenberg ville mycket hellre ha kvar Papen och Gayl, som voro eniga med honom om slutmålet för den nationella kampen — restaurerandet av Hohenzollern-monarkin.

Hitler var glad att inte kunna bilda en parlamentarisk regering.

Men Hitler ville i grund och botten inte alls deltaga i en koalitionsregering. Han gjorde inte ens några försök till förhandlingar. Han visste mycket väl, att han såsom chef för en ansvarig regering inom kort skulle förlora all sin nimbus — denna nimbus, som ju redan nu är stadd på snabb retur. Hitler höll hov i Hotel Kaiserhof med alla sina underförare och adjutanter och förre riksbankspresidenten Schacht och prinsessan Sibilles pappa som extra rådgivare, och mellan Kaiserhof och Wilhelmstrasse pågick en korrespondens, som var dialektiskt mycket intressant, men till sitt innehåll tämligen obegriplig för vanliga dödliga. Kvintessensen av alltsammans var, att Hitler för

(Forts. å sid. 8.)

Elin Wägner:

Kampen för en livsåskådning.

Sverige har genomgått en kris, sin speciella nyans av världskrisen. Att läsa ut och värdera dess verkan på den litterära mentaliteten är omöjligt för den som icke kunnat hålla sig i bredd med författarnas och förläggarnas snabba takt.

Men tar man som stickprov en sådan bok som *Gunnar Beskows Biologi och livsåskådning* och lägger den för jämförelses skull bredvid *Sten Selanders snabba genomplöjning* av de moderna problemen i boken »Modernt» skall man finna en lovande vilja att undersöka vår ställning i tiden, att söka en linje genom kaos och ur kaos och söka nya värderingar, vilka nå lite längre än de som sätts på den dagliga litterära kulturella och politiska börsnoteringar.

Med ett ord, man är ute på »Jakt efter en livsåskådning» för att nu låna titeln från Olle Holmbergs nya essaysamling, en bok, där han bland annat lägger de senaste årtiondenas litterära historia under ett historiskt perspektiv och påvisar sammanhang som ingen författare hinner tänka på eller fatta medan man lever och skriver som bäst.

Det blir mig inte gärna möjligt att uttala mig i Tidevarvet om svenska böcker och svenskt kulturliv utan att av

sig självt komma i motsatsställning till de värderingar som avgivits i samma tidning under höstens lopp av en finländsk kritiker till yrket. Det är emellertid inte meningen att ta upp en polemik mot dessa svepande omdömen. Jag begagnar mig endast av Tidevarvet som diskussionsplattform för att skriva ut från min egen uppfattning.

Sten Selander talar om sin »borgerliga genomsnittsuppfattning» men han är snarare typisk för en viss modern intellektualism som vill överspanna den moderna vetenskapens alla grenar, som följer den genom dess utflykter ut mot de bortersta stjärnmolnen lika väl som i atomforskningens söndersprängning av de minsta odelbara enheterna, känner masspsykologiens och individualpsykologiens sista resultat, drar in maskinkulturens och maskinkrigens problem i sin värld, och betraktar dess återspeglning i världslitteraturen. I denna mångfald söker detta intellekt att orientera sig, vill förlika dess olika aspekter och finna ut vad man egentligen vet, tror och vill.

Man kan säga ja eller nej ömvis till de olika definitionerna i Selanders bok. Ja till bedömningen av det framtida krita

(Forts. å sid. 8.)

Tidevarvet inför 1933.

Reaktionen mot kvinnoarbetet.

Den gifta kvinnans medborgarrätt — en segsliten fråga.

En litterär uppgörelse:

Georgette Leblancs minnen.
Av Elsa Busck.

Några reflektioner kring Gustaf Ericsson och »Mannen som du dödat».

Den goda jorden och de kinesiska kvinnorna.

Flickan som var i maskopi med djuren.

Hendrik de Man och den »politiska julgranen».

Läckert och hälsosamt är smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos Eder handlande. Undvik efterapningar! Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker
Boutredningar och testamenter, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

Folke Forssanders
Advokatbyrå

Regeringsgatan 27—29, 3 tr., hiss
STOCKHOLM
Tel. N. 94, N. 93 (20 00 94, 20 00 93)
Innehavare: Folke Forssander
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund
Specialitet: Trafik- och skadeståndsmål,
Familje- och Handesrätt.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkareförening.

Doktor Sofia Allevin

Invärtas sjukdomar, lungsjukdomar.
Mottagning 2,30—3,30 samt efter
överenskommelse pr tel. Vasa 20770.
Sveavägen 104.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Per-Einar Fryklöf

Norr Mälarsstrand 76, 7 tr.
Mottagn. kl. 12,30—1,30, 6—7 e. m.
samt pr tel. Kh. 342 46.
Låga taxor. Rådfrågn. kostnadsfri.

Tandläkare

Maja Groth,

Styrmanngatan 57
Tel. Ö. 6708, Ö. 6740.
Mottagning enligt överenskommelse.

Liliesjöes

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:

Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkaregatan 85 — Tel. Kh.
55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.
Aderbräckstrumpor — Hälfotsinlägg
— Maggördlar — Bräckband — Sa-
nitets- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., värlek.
Tel. 778 24.

Advokaten, Jur. Kand.

Majken Billjer

Regementsg. 8 (vid Morescobron).
Tel. 18 59 och 18 54.
MALMÖ

Familjerättsliga ärenden. Boutredningar,
arvs- och testamentsärenden samt övriga
juridiska uppdrag. Skriftliga förfrågningar
besvaras omgående.

Den 17 Dec. 1932.

Reaktion mot kvinnoarbetet.

Fasta mellanfolkliga domstolen i Haag har nyligen fattat ett beslut rörande tolkningen av bestämmelserna om kvinnors nattarbete i Washing-tonkonventionen. Det har rätt oviss- het om nattarbetsförbudet gällde även kvinnor i ledande och övervaka- kande ställning, och den engelska regeringen föreslog vid arbetskonfe- rensen år 1930 att dessa kvinnor ut- tryckligen skulle undantagas från nattarbetsförbudet. Detta förslag vann emellertid icke den erforderliga majoriteten och så hänsköts frågan om tolkningen av lagen till Mellan- folkliga domstolen. Denna har nu med sex röster mot fem avgjort sa- ken så att även kvinnor i ledande ställning som icke deltaga i kropps- arbete falla under lagen.

För Englands del betyder detta att en del kvinnliga elektriska ingenjörer få lämna sina platser som ett offer för folkhälsans krav. Eftersom Sve- rige icke ratificerat Washingtonkon- ventionen utan tillhör Bernkonventio- nen, ha vi icke någon direkt känning av följderna av detta beslut. Men dels kan frågan om ratificering när som helst bli aktuell. Dels är ju be- slutet i Haag ett principbeslut av stor betydelse.

Open Door, som naturligtvis är vaket på denna fråga, rustar sig till aktion. Man anser där att beslutet är dess mera beklagligt som det kommit till i en tid då 40-timmars- veckan tack vare arbetslösheten bör- jar komma upp på horisonten. Dels är det ju självklart att om arbetsve- ckan minskas, blir det mindre påfre- stande med nattarbete, lättare att orka med det. Dels blir nattarbetsförbud under 40-timmarsvecka ännu mera hindrande för kvinnorna, gör dem ännu mera handicapade än under 48- timmarsvecka, ty dess mer behöver

arbetsgivaren kunna förfoga över de anställdas tid.

Dessa skäl ha emellertid inte för- mått något mot den allmänna ten- densen att under arbetslösheten off- ra först och främst kvinnorna.

Den allmänna reaktionen mot kvinnoarbetet har fått en oerhörd fart och hjälp genom krisen. Särskilt äro de gifta kvinnorna för närvarande ut- satta, och den fasta reaktionära opi- nionens domstol fordrar deras arbete för männens räkning, för de ogifta kvinnornas räkning. Särskilt utsatta äro de bäst avlönade, de i kommu- nernas och statens tjänst anställda. De ha, många av dem, haft det för bra och känt sig för trygga att in- tressera sig för den kamp som pågått att hålla och säkra kvinnornas ställ- ning och inflytande i samhället. Nu finna de att anlopp på anlopp göras mot deras egen position. Praxis att avskeda kvinnorna vid giftermål blir allt vanligare i enskilda företag och det ropas på lagar som förbjuda den gifta kvinnan förvärsarbete hos stat och kommun.

Det som gör denna rörelse så far- lig, är det faktum att många kvin- nor deltaga i den. Fru A begär fru B:s plats åt sin son eller dotter och förenar sig med dem i ropet: bort med fru B! Hon beräknar icke att hon rör vid en oerhörd farlig punkt. Det är inte bara det att fru A:s dot- ter sen en gång måste tveka att gif- ta sig och kanske till moderns grä- melse ingår en fri förbindelse. För den utvägen att inte legalisera ett äktenskap för att få behålla platsen, kommer nog att stoppas av veder- börande när det behövs, man kan ju belägga även fria förbindelser med arbetsförbud. Man måste också betänka att den grund på vilken den gifta kvinnans självständig-

Årstaföreningens Damhotell

NORRLÄNSGATAN 8—10 - STOCKHOLM

Vackra och fullt mod. gästrum. Hiss. V.-v. Tel. å
alla rum.

Pris för enkelrum fr. 4:50 till 7:— kr.
> > dubbelrum > 8:— > 10:— >

I MATSALARNA serveras:

Frukost 75 öre, 85 öre.
Lunch kr. 1:10, 1:25, 1:50.
Middag kr. 1:50, 1:75.

Serveringen pågår från 8.30 f. m.
till 7 e. m. Matsalarna äro även
tillgängliga för allmänheten.

Klockarebolagets

Begravningsbyrå,
Skeppareg. 59. (6)75436, N. (20)6098.
Filialer: St Paulsg. 15. Sö. (40)3087.
Agneg. 40. Kh. (5)335 28.
Efter affärstid Sö. (40)42 40.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GÖTGATAN 52 " " 333 09

Fredhälls Färghandel

Rålambsvägen 48 (H. S. B:s hus).

Tel. (K.) 53 34 99.

Platsens närmaste och bäst sorterade
inköpskälla.

Sjukvårds- & förbandsartiklar.
Dammugare uthyras.

Edra Dräkter och Kappor

Beställer Ni fördelaktigast hos

J. EDV. LINDGREN'S

HERR- OCH DAMSKRÄDDERI

TEGNERGATAN 25 • TEL. N. 11881

Färdiga KAPPOR stiltull utförda.

Kredit ordnas.

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning

börjar 1933 sin 11:te årgång.

» Historien skapas tid efter tid av de enskilda människornas andliga ståndpunkt. Därur framgå samhällets former och lagar, som i sin tur bilda förutsättningen för kommande släkters livsvillkor och gärning. Varje skede bär ansvar för hur dess grundsyn utformas. Vår tids demokratiska idé får därför ej förvanskas av makt- och klassintres- sen, utan omsättas till verklighet på alla olika områden. Tillämpningen av den värdesättning, som erkänner *var människas lika rätt inom sam- hället och var enskild människas personliga ansvar mot detta samhälle*, måste bli den grund på vilken män och kvinnor uppbygga samfundslivet.»

TIDEVARVET

ser i detta snart tioåriga programuttalande fortfarande sin bärande idé liksom vi vilja verka för det radikala program, som uttalar:

»Den ekonomiska krisen sammanhänger med bristen på respekt för andliga och moraliska värden.

En ekonomisk samhällsordning måste grundas på en samhörighets- och ansvarskänsla som sätter gemensamt väl framför egen fördel. Detta innebär fördelning av arbetsmöjligheter och arbetsprodukter så att samt- ligen medborgares och framför allt de ungas krafter tagas i anspråk och alla medborgare beredas en människovärdig tillvaro.»

Detta kan icke ske utan djupgående sociala reformer och vi vilja där- för allt framgent arbeta för och efter förmåga bidra till samhällliga frågors utveckling och lösning i radikal riktning.

TIDEVARVET

kommer att under år 1933 innehålla artiklar av följande, för våra läsare välkända, medarbetare:

Dr. Andrea Andreen-Svedberg, Dr. Gunhild Bergh, förf. Anna Björkman, fru Elsa Björkman-Goldschmidt, Wien, Dr. Emy Ek, fru Estrid Falberg-Brekkan, Island, kand. Johan Falck, lektor Emilia Fogelklou, förf. Helge Heerberger, Berlin, rektor Honorine Her- melin, förf. Klara Johanson, förf. Maria Lazar, Wien, jur. kand. Herbert Lindberg, bostadsinspektris Lulli Lous, Oslo, förf. Harry Martinson, fru Helga Martinson (Moa), fröken Anna T. Nilsson, Genève, förf. Hagar Olsson, Helsingfors, herr Sven Stål, dr. Alma Sundquist, fru Elsa Svartengren, fröken Elisabeth Tamm, byrå- chef Anna Westergaard, Köpenhamn, förf. Elin Wägner.

Prenumerera på Tidevarvet för år 1933.

Pris för helår kr. 6:—, för halvår kr. 3:25.

Postgiro 1544.

het och möjlighet att reda sig i ett äktenskap vilar, kommer att ryckas bort. En gift kvinna måste vara antingen oumbärlig eller uppsäg- bar, annars blir hennes öde under de vidriga omständigheter man alltid måste räkna med antingen osjälv- ständighet, slaveri eller utsparkning. Den gammaldags husmodern som ledare av ett stort hushållsmaskineri var oumbärlig och efter gamla lagen tämligen uppsägbar. Den saken hade ju många sidor, men där blev mitt under laglig omyndighet en viss myndighet och trygghet.

En ny tids husmoder ha sällan en uppgift av samma vikt och omfång, i varje fall inte sen barnen börjat

växa upp, och på grund av den nya äktenskapslagen sitter hon ofantligt löst. Äger hon då heller inte ett självständigt arbete och inkomst, har hon ingen motsvarighet till den ställ- ning än äldre tids husmoder intogo. Hennes sämre ställning kommer att inverka på alla kvinnor förr eller se- nare, förvandla synen på nödvändig- heten av kvinnornas utbildning och föra oss till fascismens tredje rike, där kvinnan är infångad i kök och barnkammar.

Därmed skulle hon förlorat inte bara några nya sent förvärvade rät- tigheter utan sin urgamla eviga rätt till arbete och degraderas djupare än hon nånsin varit i historisk tid.

JULUTSTÄLLNING

av Mattor, Damastdukar, Kuddar m. m.

JOHANNA BRUNSSONS VÄVSKOLA,

Kungsgatan 70, 2 tr. (hörnet av Vasagatan), Stockholm. Tel.: Norr 437.
Spårvagnslinje 2, 3, 5, 9, 11. Busslinje 52, 54, 57, 59. Utställningstid 9—6.
ALMA JACOBSON.

Köp Edra

Hälsovårdsartiklar

för

KVINNOHYGIEN
FÖRLOSSNING

HAVANDESKAP
BARNAVÅRD

Namnrap:
"Instrument-Kifa"

hos

KIFA
KUNGL. HÖVLEVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31

Kvinnans medborgarskap — den segslitna frågan.

En ny framstöt har gjorts i den segslitna frågan om kvinnans medborgarrättsliga ställning i internationella äktenskap. För några dagar sedan överlämnades nämligen genom en uppvaktande deputation från tolv ledande kvinnoföreningar med Fredrika Bremerförbundet i spetsen, en skrivelse till regeringen med begäran, att vid den av regeringen bebådade ändring av vår medborgarskapslag, som är erforderlig för ratificering av Haagkonventionen, kvinnornas enhälligt framställda krav på likställighet mellan män och kvinnor i detta avseende skulle tillfredsställas. Detta borde ske på så sätt att kvinna erhåller fullt självständig medborgarrättslig ställning samt att därest svensk medborgare är gift med person av utländsk nationalitet, lättnades beredas make att förvärva andra makens nationalitet.

Tidevarvet erinrar om att gift kvinnas nationalitet ända till 1918 i de flesta länder var helt och hållet beroende av mannens. Men från och med detta år påbörjade flera länder en revidering av sin lagstiftning om medborgarrätt. I Sverige liksom i de övriga skandinaviska länderna ha visserligen genom lagar av 1924, 1926 och 27 uppnåtts att kvinna icke automatiskt genom äktenskap förlorar sitt medborgarskap förrän hon överflyttat till mannens hemland och icke heller där förrän hon fått nytt medborgarskap. Vissa lättnader ha dessutom beretts henne till återförvärv av sitt genom äktenskapet förlorade ursprungliga medborgarskap. Men likställighet de båda könen emellan är dock härigenom icke uppnådd. Den är däremot införd i Amerikas Första staters lagstiftning redan 1922.

Genom den olika lagstiftningen i olika länder har uppkommit en massa trassliga förhållanden, vadan internationell likformighet titt sig eftersträfvansvärd. Denna fråga ansågs därför lämplig att behandla av den utav Nationernas förbund tillsatta kommittén för kodifiering av internationell lag. Kodifieringskonferensen som ägde rum i Haag 1930 kunde dock icke komma längre än till ett förslag till konvention, genom vars allmänna antagande kvinna icke skulle bli medborgarskapslös till följd av giftermål eller till följd av mannens naturalisation i främmande stat.

Detta konventionsförslag behandlades sedermera av Nationernas förbund. N. F:s råd tillsatte en särskild kvinnokommitté, bildad av två representanter från vardera av åtta internationella kvinnoföreningar och som skulle ingiva rapport till N. F:s rådsförsamling i september 1932, då Haagkonventionen skulle komma upp till behandling. Denna s. k. konsultativa kvinnokommitté var naturligtvis

icke nöjd med Haagkonferensens resultat utan yrkade i stället framförallt på att äktenskap icke bör i något avseende mer inverka på en kvinnas än på en mans nationalitet. Detta önskemål har antagits av kvinnoorganisationer överallt, även av svenska kvinnoföreningar, däribland exempelvis Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

De flesta länders regeringar förklarade sig dock på förfrågan från N. F. villiga att ratificera Haagkonventionen. Men särskilt de amerikanska kvinnoföreningarna ha drivit en energisk propaganda mot konventionens ratificering, ty Amerika med sin betydligt längre gående lagstiftning skulle ju knappast kunna biträda en sådan konvention. Intresset inom N. F. för frågan har under dessa meningsskiljaktigheter betydligt ökat, vilket även omvittnades av excellensen Sandler vid den förut omnämnda uppvaktningen. De svenska kvinnoföreningarna anse sig nu icke böra protestera mot en ratifikation av Haagkonventionen från

Sveriges sida, särskilt med tanke därpå att konventionens ikraftträdande och allmänna antagande skulle undanröja uppkomsten av medborgarskapslöshet för gift kvinna, som annars lätt kunde uppträda på grund av olikheten i olika länders lagstiftning. Men vad lagstiftningen i Sverige beträffar torde icke några bärande skäl kunna anföras för att icke kvinnornas krav på full jämställdhet tillmötesgås. En liknande lagstiftning i Nordens samtliga länder skulle även kunna kraftigt bidra till en revidering av den internationella konventionen i rätt riktning, även om man nu går med på ratifikation.

Hendrik de Man och den "politiska julgranen".

Det har utkommit en liten skrift som heter »Marx eller Hendrik de Man?» och frågeställningen hör man numera allt oftare dryftas. Det var därför inte underligt att det var fullt hus i Viktoriasalen på lördagkvällen, när den store belgaren närmare utvecklade sina tankar om reformistisk eller revolutionär socialism.

Professorn var en sympatisk herre, som knep sin publik på tyska — hans tre modersmål lär eljest vara flamländska, franska och engelska — som f. ö. tolkades briljant av redaktör Gunnar Lundberg, så det blev en storartad applådsalva så där vid midnatt. När Hendrik de Man tog avstånd från det marxistiska tankesystemet gjorde han det med den motiveringen att »en ny tid skapar nya uppgifter, och andra uppgifter fordra andra arbetshypoteser».

Den marxistiska hypotesen om en enhetlig fortskridande proletarisering har icke stått sig. Maskinen trängde visserligen ut hantverket och industriarbetarnas antal steg.

Men med maskinernas automatisering och med rationaliseringen upphörde utvecklingen i den riktningen och hypotesen om världens växande elände, »föreländigande», slog slint.

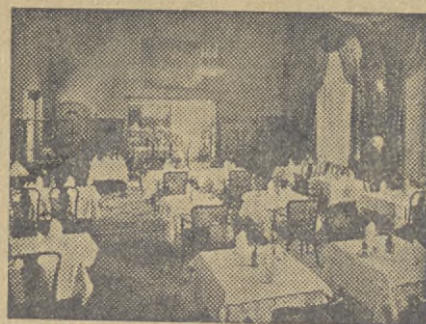
Samtidigt som utvecklingen gick därhän att vissa arbetare stå över maskinen, med relativt god existenssäkerhet uppstod ett skikt, »kulis», som stå under ma-

Nytt besök i Ryssland.

Michael Farbman, den framstående journalisten och Rysslandskännaren, har i The New Republic publicerat en serie artiklar, där han sammanfattar intryck och uppgifter från sin vistelse i Sovjet-Ryssland detta år. Utgångspunkten är en jämförelse med de erfarenheter som författaren gjorde i Ryssland år 1930 och han konstaterar genast en märkbar skillnad i hela atmosfären. I vad mån gör sig de materiella svårigheterna märkbara? Håller man på att tröttna på den stora uppgiften med första femårsplanens genomförande på fyra år och uppläggandet av en andra femårsplan? Och hur har jordbrukets problem blivit löst?

har att lösa är mångfaldiga, men ett av de mest framträdande är den centrala organisationen. Bristen på kvalificerad arbetskraft på de flesta områden har utlöst en allmän kraftansträngning att uppfylla slagordet om den ökade effektiviteten. Från den yngsta lärlingspojken till den gamle arbetaren, för alla står möjligheterna öppna att genom förbättrade kunskaper och färdigheter erövra sig en ny chans.

Frågan om svälten besvarar Farbman med sina egna erfarenheter, i stort sett motsäggande dem, som en känd svensk Rysslands-resenär helt nyligen skildrat för svenska tidningar. Till min glädje har

Restaurang
Port Arthur
Blekingegatan 40
Telefon Söder 34784
Bra matställe

av den andra. Farbman gör en sammanfattning av de förutsättningar under vilka de båda planerna har att arbeta. Den i saken intresserade kan vidare hänvisas till ett i höst på svenska utkommet häfte, *Den andra femårsplanen och resultaten av den första*, en ordgrann översättning av det tal, som ordföranden i folkkommisariernas råd V. Molotov höll på Sovjetunionens kommunistiska partis sjuttonde konferens i år. (Arbetarkultur, Stockholm 1932.) Oavsett den något tunglästa översättningen av ett muntligt föredrag innehåller detta dokument många intressanta uppgifter, som lämpligen kan kompletteras av ett annat litet arbete på samma förlag, L. M. Kaganovitsj, *Den socialistiska rekonstruktionen av Moskva och övriga städer i Sovjetunionen*. Det nya i den andra femårsplanen ligger ju bland annat däri, att folket självt har medansvar för dess utformning, medan den första var utarbetad av den statliga planhushållningskommissionen. Också nu finns en centralt utarbetad plan, till vilken mötforslag mottagas och synas redan innan den träder i kraft.

Det stora experimentet fortsätter och, som Farbman säger, världen kommer inte att kunna undgå dess följder.

Det första intrycket, säger Farbman, är att motsättningarna mildrats, oppositionen mattats och att en allmän känsla av förlikning inträtt. Inte så att de första årens våldsamma energi skulle ha slocknat, men man har nått den punkten i arbetet då en ihärdig och tålig uthållighet fått efterträda den första entusiasmen och utmanande hållningen. Det orubbliga förtroendet till planens slutliga lyckosamma fullbordande har kompletterats med mödosamma erfarenheter, av miss-tag och provningar, men har på detta sätt vunnit i mognad och kraft.

De stora problem som Sovjetunionen

öppna affärer med okontrollerade priser, i vilka ingår en betydligt större vinst för handlanden än i de övriga.

Det område där man trots oerhörda framgångar eller kanske just till följd av dem gjort många provande erfarenheter är jordbruket. Omläggningen från primitivt till industrialiserat jordbruk skedde med en fart, som kom alla beräkningar av den för omvandlingen nödvändiga kapitalinsatsen att snart föräldras.

Det ursprungliga programmet genomfördes på två år. I stället för en kollektivisering av 20 procent, som man förutsett i planen, kollektiviserades 60 procent av den odlade jorden. Detta betyder att planens siffror, t. ex. sju miljoner ton järn för femte året blev fullständigt otillräckliga. De skulle, för att motsvara det enormt stegrade behovet exempelvis av traktorer, behöva ökas till tio miljoner ton. Trots många misslyckade försök att organisera det kollektiva ansvaret för jorden har ingenting hänt, som grundar omdömet att det ryska experimentet med jordens kollektivisering skulle misslyckats. Men de försök som nu görs att finna den praktiska vägen härtill, går ut på att stärka sambandet mellan jorden och dess odlare och även att ge den senare större intresse av att uppnå personligen goda resultat.

Att jordbruket härvidlag har att kämpa med ännu större svårigheter än industrien kan delvis förklaras med att industrien ju redan före den nya ordningens införande förfogade över en visserligen liten men dock kvalificerad stab av teknisk arbetskraft, medan jordbruket var alldeles utan, likaså att utländska experter kunde inkallas för industriens behov, medan jordbrukets kollektivisering är ett ryskt pionjärbete, där det måste självt finna sin väg.

Ryssland står nu inför avslutande av den första femårsplanen och antagandet

skinen, utan existenssäkerhet, och dessutom har tillkommit de permanent arbetslösa.

Av den första kategorien, det s. k. manschetproletariatet, administrationspersonalen, räknade man i Tyskland under åren 1926—29 att det fanns 3½ på varje arbetare och det är detta skikt som spelar en så stor roll i Europas fascism, på samma gång vändande sig mot kapitalismen och mot industrien.

De arbetslösa äro icke längre att räkna som industriens reserver. När en kris kommer har man redan en betydande arbetslöshetsarmé.

Dessa tre kategorier ha icke längre samma intresse — men det är dessa som måste enas och detta sker lättare kring radikala problem än reformistisk politik! Partiprogrammen, som nu mest påminna om »ein Weinachtsbaum», en julgran, med påhängt glitterverk här och där, måste utbytas mot en plan, en mobiliseringsplan, där det skall krävas mycket, och på en gång.

I kapitalismens nergångsperiod är rätta tiden att samla massorna kring ett minimiprogram, som kräver ett förstärkt stöd av bankerna, av kraftcentralerna, kolgruvorna, monopol på handeln o. s. v. Göres det inte nu, får man sätta sig ner och vänta 100 år till på socialiseringen!

Var finns den rätta socialiseringsviljan? När vi ville socialiseringen kunde vi inte, men när vi kan så vill vi inte, framhöll professor de Man icke utan bitterhet.

Sen sa' han något om socialiseringsnämndernas betänkanden och protokoll — ja, inte om hr Möllers utan om andra länders — som publiken skrattade åt. Och applåderade.

Hr de Man talade hela tiden om andra länder.

E. S.

En flicka växer upp

av Gunhild Tegen (Lindblads) är inte en »flickbok», den är snarast en bok till föräldrar och lärare, fast den säkert också kan ge igenkännandets glädje och stöd åt unga läsare. Enkelt och oförskräckt tar den upp uppväxtskedens problem. Den ger god belysning och äkta, kanske autentiska uttryck — i brev- och dagboksform — åt ungdomens alltid lika oförmedlade, självständiga idealitet, så ofta missförstådd och så gärna undertryckt.

H.

Trötta fötter behöva stödjäs.

Låt inte ett par värkande trötta fötter förstöra julglädjen utan prova ut ett par fotstöd, som stöder fötterna på ett mjukt och behagligt sätt.

Ni kan med fullt förtroende vända Er till vår Wizard-fotspecialist och låta henne dels närmare visa Er det lätta, böjliga Wizardfotstödet av handvalsat läder och dels tala om för Er hur det verkar. Fotspecialisten, som kostnadsfritt står till Er tjänst med råd och upplysningar, träffas dagligen mellan 10—12, 1—5 e. m. Bestäm Er för redan i dag att tala med fotspecialisten!

Inga trötta fötter i jul!
Wizardavd. Tel. Norr 316 03.

Lagerons
Kungsgatan 4, andra huset fr. Sturepl.

Unga konsthantverkare UTSTÄLLA
MOBLER, TEXTILIER KERAMIK, BOCKER, SILVER, HALSBAND
7-21 December Vard. 10—1/2 6, sönd. 1-4
STUREGATAN 26

Den moderna kvinnan **Vegetaria**
på genomresa i Stockholm äter på
Söndagar öppet 1-8 e. m. Vardagar 11 f. m.-8 e. m.
Vegefarisk Restaurang
Drottninggatan 49, 1 tr.

**PÅLS
ATELJÉN**

37 Mästersamuelsgatan 37
Hörnet av Malmskillnadsgatan

STOCKHOLM

Telefon: Norr 115 85, 122 41.

Fölkappor

Innehavare:

ALBERT STRIDSBERG
KÖRSNÄR

Herbert Lindberg:

Några reflektioner kring Gustaf Ericsson

och »Mannen som du dödat».

Gustaf Ericsson fanns knappast för ett par månader sedan, nu är han ett stort och erkänt författarenamn.

Vi läste om mannen, som vidriga öden drivit i döden, geniet som icke längre kunde förmå suset av all beundran kring »Mannen som du dödat». Så kom det naggande förtalet. Vi kände oss lurade. Han är inte död, han lever. — Kunde man tro en stor bokförläggare, skulle kritiken låtit sig mutas av författarens död, och önskat omdömena annullerade efter som han levde. Men det vågade man inte och alla sensationer till trots, prisades Gustaf Ericsson i ännu högre tonarter, sedan man konstaterat, att Richard Houston levde.

Gustaf Ericsson var dock ingen litterär novus homo. Han hade tre böcker bakom sig. Utmärkta böcker, som såde om att mannen med det enkla svenska dussinnamnet var en litterär kraft, en förmåga utöver vanliga mått.

Läser man Gustaf Ericssons skildringar från det stora landet i väster — »Hundliv i U. S. A.», »Bland fångar och filmhjältar i U. S. A.», »Med begränsade medel i de obegränsade möjligheternas land» — finner man med vilken överlägsen skicklighet han utnyttjar språkets möjligheter, vilken underbar skildringskonst han besitter.

Denne orolige ande, som sett och upplevt mer än de flesta och förmått återge det han upplevat — man behöver inte tveka om uttrycket — på ett så genialt sätt, var ändå dömd att hängas i tyshet.

Han ansåg sig själv ha något att säga mänskligheten, men fann sig ensam och oförstådd. Det verk, som han skrivit med sitt blod, var dömt att förbigås i tyshet.

Vid den stora skandinaviska romanpristävlan refuserades romanen, som nu går sitt segertåg genom Europa. Den refuserades icke av de litterära konstnärerna, utan av ett förlags betrodde grovläsare! Vem vågar efter detta tro på en litterär pristävling? Eller deltaga i en sådan?

Mannen, som reklamen dödat, uppstod från de döda, men »döden» hade gjort sitt verk och satt sinnena i rörelse. Boken är värd sin succés. En enig kritik har konstaterat en egenartad författarpersonlighet — en man som förmått skildra hungern, smutsen, eländet med en realism utan jämförelse.

Skildringen är lokaliserad till Londons East End, men författaren syftar längre än att ge ett reportage därifrån. Romanen är ett skri, ett väckelserop från hela världen. Det är brottsligheten, nöden och eländet, som författaren rullar upp, världsinfernot. Det är dock icke svart i svart allt han skildrar. Där är också strålar av hopp och små fläckar av glädje. Mitt i allt eländet blixtrar en stor humor fram, och sprider sin levande värme över dessa förtappade individer, dessa hungriga, smutsiga, sjuka och eländiga, som ett förvänt samhällssystem dömt att vandra i dödsduggans dal.

Boken är en litterär händelse och en social gärning.

Elsa Busck:

En litterär uppgörelse.

Då Georgette Leblanc, Maeterlincks musa och icke lagvilda maka, våren 1931 hos Bernhard Grasset i Paris gav ut sina »Souvenir 1895—1918» väckte det en storm av indignation i den franska litterära pressen. I tjugo år hade de båda kontrahenterna levat tillsammans, och cirka tio år hade förlutit efter den slutliga skilsmässan, då Georgette Leblanc samlade sina minnen och brev och i memoarens form gick igenom sitt liv för att skriva sig fri, komma ifrån det förlutna eller, som hon själv säger, »dominer ce qui me dominait, dépasser mon passé». Hon dömdes för sin indiskretion, för det otillbörliga i att publicera Maeterlincks kärleksbrev och för sina pretentiösa anspråk på den store skalden. Blott få röster höjdes till hennes försvar.

Bernhard Grasset, känd både som författare och affärsman, har skrifterna boken med ett ordrikt och finurligt företal, vars kontenta är att han svär sig fri åt alla håll. Han talar tröstande och förmanande till Georgette Leblanc, och han ber Maeterlinck om överseende och »tystnad». Och Maeterlinck teg, men fördrade, att ett hans brev till Grasset med vissa uttalanden skulle tryckas i nästa upplaga av boken. Detta brev jämte övriga kommentarer finnas tillgängliga på Grasset's förlag. Så blev då bittra ord och anklagelser världens slutomdöme om detta en gång så strålande och absoluta samliv.

Själv hyser Georgette Leblanc ingen bitterhet och höjer ingen anklagelse. Hon framlägger fakta, givetvis fakta sedda genom hennes temperament. »L'amour, la fin de l'amour et la haine de l'amour ne se doivent pas juger», säger hon. Och då kampen nu är över, försöker hon le åt sig själv med mild självironi.

I ett brev, daterat 1895, alltså första året av deras bekantskap, skriver Maeterlinck till Georgette Leblanc: »Jag har hittills aldrig i något av Dina brev sett en rad, som icke skälver av liv och som icke förut levat inom Dig. Detta finner man blott hos varelsor av idel ljus och sanning. Detta tror jag är mer karaktäristiskt för Dig än något annat, och det är det, som gör, att jag älskar Dig som allra högst. Du står för mig som den mest levande varelse, som någonsin existerat. Du är ett väsen av liv och klarhet...» När man läser Georgette Leblancs Minnen, förstår man denna karaktäristik. Hon strålar av en vitalitet, som ständigt måste manifesteras sig, av en livsintensitet, som icke skyr några hinder.

Georgette Leblanc är dotter till en rik affärsman i Rouen och syster till Maurice Leblanc, Arsène Lupins författare. Hon berättar i boken om sin uppväxt och hur hon revolterar mot livet i

det rätt dystra hemmet. Redan tidigt söker hon sig ut i en vidare och friare värld, söker sig en publik. Hon sjunger som barn från sin balkong, sjunger för vem som vill höra på och vad som helst, blott det rör sig om krossade hjärtan och eviga tårar. Hon måste skapa och handla; hon skriver, målar, skulpterar. En dag ger hon sig av från hemmet, reser till Paris för att få träffa Sarah Bernhardt. Darrande träder hon in i divans ateljé, där just en mottagning för ett tjugotal personer äger rum. I sin förvirring räcker hon de medhavda blommorna till tjänaren och sitt paraply till Sarah. Hon sjunger en aria och deklamerar La Fontaine. Och Sarah Bernhardt är förtjust, spår henne en lycklig framtid, men sänder henne tillbaka till fadern. Vid 15 års ålder uppsöker hon Massenet och tolkar så värtaligt Manons roll, att mästaren blir hänryckt.

Hon drömmer om teatern, men fadern ger ej sitt samtycke. För att komma bort från hemmet ingår hon ett skenäktenskap med en ruinerad spanjor, som lovar att nöja sig med hennes hengift och lämna henne själv i fred. Men hon lyckas ej på detta sätt köpa sin frihet. Ett år, fyllt av vad hon kallar följtongstragedier, slutar med skilsmässa och sjukdom.

Så blir hon småningom anställd vid Opéra-Comique i Paris. Hon tycks bländad av friheten. Teaterverksamheten skänker henne alla de uttrycksmedel hon begär, den exaltation och spänning hon kräver av tillvaron. En rätt bizarr vänskapskrets omger henne. Tidens kända konstnärer mötas hos henne, men också olyckliga existenser: en pianist utan piano, författare utan förläggare, en sängerska utan engagemang, målare utan kunder. Hon skänker dem, säger hon, vad de sakna hemma hos sig: värme, mat, entusiasm. Hennes ateljé doftar av rökelse och vaxljus, på väggen har hon textat ordspråk och sentenser, citat från Shakespeare och Platon. Så får hon i sina händer Emersons essayer med ett företal av Maeterlinck. Hela natten igenom läser hon om och om igen detta företal, och på morgonen vet hon, att Maeterlinck är den enda man i universum hon skulle kunna älska. Hon är då tjugo år. Utan tvekan avstår hon från sin lysande ställning vid Opéra Comique och antar ett ekonomiskt sett rätt dåligt engagemang vid operan i Bryssel blott för att komma till Belgien, där Maeterlinck lever. Men hur träffa honom?

Maeterlinck bor i Gent, lämnar sällan sitt hem, umgås ej med andra. Efter en föreställning av Strindbergs Fadern träffas de dock hos en gemensam vän i Bryssel. Maeterlinck bjuder henne

till Gent, där han är advokat, men ej lyckats med några processer, utan sysslar med författarskap och biskötsel. Georgette är redan på det klara med Maeterlincks båda naturer, den subtile och känslige diktaren och den lugne, rustike flamländaren med sin fordran på fasta vanor och regelrätta, gedigna måltider. De vandra genom det gamla Gent, så som man så ofta sedan såg dem vandra tillsammans i Flanderns gamla städer, på museer och utställningar. Han mestadels tyst och otillgänglig, klädd i slängkappa, grova kängor och en gammal hatt, hon labil, sprudlande, temperamentsfull, klädd i en dräkt, exakt kopierad efter Quinten Matsys, van Eycks eller Memlings madonnor. Det var ju symbolismens gyllene tid.

Då Maeterlinck besöker Georgette i Bryssel, skyndar hon att med svart tyll och silver och mystisk klärobskyr göra det så »maeterlinckskt» som möjligt. Själv flyr Maeterlinck förfärad denna »katakomb». I fem timmar samtala de om Ljuset, Solen, Klarheten och Visheten. De låna varandra böcker, brevväxla flitigt då de äro skilda åt, träffas allt oftare, leva ett lyckligt, förklarar liv i vad de kalla för de stora bokstävernas skog, där de ledas av Skönheten och lysas av Godhetens gyllene lampa. I denna själarnas underbara gemenskap tycks dem det överkliga verkligt och det osynliga gripbart.

Georgette Leblanc avslår Maeterlincks erbjudande om giftermål. »Hur skulle jag stiga ner från paradiset höjder för att inställa mig på rådhuset!» utbrister hon. »Lika gärna skulle jag kunna vandra genom Bryssels gator, klädd i kort kjol och med låga klackar. Det skulle förefalla mig lika vansinnigt.» Hon vill ej med något borgerligt band och en påtvingad existens binda sin gudomliga poet. De veta ändå båda, att de äro oföränderligt och för evigt förenade. Hon tror sig om att kunna giva utan att taga, att kunna älska utan att begära för egen del. »Etre pour un esprit aliment et flamme», så formulerar hon vid denna tidpunkt målet för sitt liv.

Vid upprepade tillfällen gör Georgette Leblanc i sina Minnen anspråk på delägarskap i Maeterlincks filosofiska diktning. Då Visheten och Ödet ges ut, anger Maurice Leblanc, att Maeterlinck på något sätt bör ange det gemensamhetsarbete, som ägt rum. Bådas namn kunna ej sättas ut, säger Maeterlinck, men han förser boken med en tacksamhetens dedikation åt sin musa. Efter skilsmässan tog Maeterlinck i en ny upplaga bort detta företal. Och denna handling, säger

Kvinnorna diskutera. Alla berömma

Radelyffe Hall

Ensamhetens brunn

Dr. Ada Nilsson:

»Ett gripande mänskligt dokument... konstnärlig form... fullständig frihet från all anstötighet... all heder värt att införliva Radelyffe Halls flammande protestbok med svensk litteratur.»

Mia Leche:

»Glänsande sidor... reflexioner så modigt sanningskära och blixtnabbt skarpsinniga att man vill kalla dem geniala!»

Else Kleen:

»Den nutida världslitteraturens stora dokument om de inverterade kvinnorna. Konstnärligt står boken mycket högt.»

Kr. 9: 50. Inb. 12: —.

2:a upplagan

Tiden

En idealisk dambok

säger pressen om

Elisabeth Högström-Löfbergs nya roman

Söndagsbarnet

...har en markant förströelsekaraktär, men den är allt utom ytlig och har sanningskrav. St.-T. D.

Boken blir säkerligen välkommen, särskilt hos den publik som söker vad som förr kallades familjeklättr. Svenska Dagbladet.

Pris 3: 00

Saxon & Lindströms Förlag.

»ett utomordentligt intressant dokument, som man fördjupar sig i med en känsla av verklig gripenhet», skriver Nya Dagl. Allehanda om

Elsa Brändström

Amatörbilder samlade av

Elsa Björkman-Goldschmidt.

Vackert illustrerad.

Pris 7: 50

BONNIERS

»En mera sympatisk bok får man inte ofta i sin händer», skriver Nya Dagl. Allehanda om

En flicka växer upp

Av Gunhild Tegen Jeanna Oterdahl i Göteborg. Handledstidn.:

»Alfas historia ger många och fina inblickar i ett barns utvecklingsgång, som skulle kunna vara en hjälp för de mödrar vilka verkligen önska att veta vad som rör sig innanför ytan hos dem de satt till världen.»

2:dra upplagan.

Häft. 3: 75, inb. 4: 75.

LINDBLADS FÖRLAG, UPPSALA

»En bok som kan och bör få många vänner.» Askungen i Sv. D. om

Gurli Hertzman-Ericson

Ett gammalt hus skall rivas

»Hennes nya roman är så lyckligt beskaffad, att läsare med de mest skilda intressen få dessa tillfredsställda... god psykologisk inlevelse... den med både varsamhet och kvickögd förtrogenhet fångade Stockholmsmiljön...»

Askungen i Sv. D.

Häft. 5: 25; inb. 7: —.

NORSTEDTS

Georgette Leblanc, är den enda hon hos Maeterlinck vill döma som felaktig och orättvis. Själv vill hon skriva, men kan ej. Hennes tankar äro ej fria, hennes värld är absorberad av den hon älskar. Hon förstår, att i ett samliv kunna ej två vara likställda, den ene blir den givande, den andre den mottagande. »Stjal jag från Dig?» frågar Maeterlinck, då han om kvällen läser för henne vad han skrivit. Och han lovar ädelmodigt att under sju år ej publicera något, så att hennes verk skall hinna mogna. Naturligtvis avslår hon.

År 1898 flyttar Maeterlinck och Georgette Leblanc till Paris. De skola bo tillsammans, men sköta var och en sin ekonomi. Visheten och Ödet kommer ut, teaterpjäser följa, Maeterlinck blir alltmera känd. Georgette fortsätter med sitt teaterarbete, ger sig ut på turnéer samt håller föredrag om Maeterlinck och hans verk. Lika oförtröttat, men med mindre framgång styr hon på mellantiderna med Maeterlincks materiella tillvaro, smörjer lås och dörrar, så att de ej skola gnissla, tillhåller tjänarna att gå på täspetsarna och tala tyst för att ej störa skalden, instruerar alla, känner sig med ett ord ansvarig för hans lugn och regelbundna vanor. Detta hindrar ej, att tjänarfrågan allt emellanåt blir akut, och då packar Maeterlinck sin kappsäck och ger sig av till det välordnade och lugna föräldrahemmet i Gent. Georgette skaffar nya tjänare och meddelar, att allt nu åter är välbeställt. En gång anställer hon en kokerska i »lantlig Balzac-stil», mest därför att denna bär det väklingande namnet Cunégonde. Maeterlincks ankomst är utsatt till den stämningfulla skymnings-timmen. Elden brinner i den öppna spisen, en välsmakande flamländsk måltid är uppdukad. Georgette reser lycklig till Gare du Nord för att välkomna Maeterlinck. Då de anlända hem, har elden slocknat, maten är förbränd, vinbuteljerna tomma, och Cunégonde snarkar under bordet. Georgette Leblanc medger emellanåt suckande, att trots alla sina ansträngningar blir hon aldrig en exemplarisk husmor, och hon säger, att de materiella svårigheterna voro den tidiga orsaken till den klyfta, som uppstod mellan henne och Maeterlinck.

Under många somrar bodde paret i Gruchet-Saint-Siméon, en prästgård, som de lyckats hyra. Här skrev Maeterlinck bl. a. Monna Vanna, Bifkupan, Fågel Blå. Han vill, att Georgette Leblanc skall spela Monna Vannas roll. Hon känner sig tveksam, ovan som hon är vid talscenen, och föreslår rollen åt Sarah Bernhardt. I så fall, säger denna, måste pjäsen skrivas om, så att hjältinnan får mera att säga i första akten och ej behöver göra sin entré först i slutet av denna akt. Maeterlinck vägrar. Georgette spelar Monna Vanna, vilken blir en stor succés och ger anledning till en turné genom Europa. Hon tillbringar sin mesta tid på tågen, hon skriver långa brev och oroar sig ständigt för den hemmavarande. Denne har under tiden köpt ett hus i Grasse, lämnat sitt medeltida lugn och blivit en passionerad motorcyklist.

Klostret Saint-Wandrille, där de bodde en tid, tillfredsställde i oanad grad Georgettes smak för det fantastiska, grandiosa och medeltida. Hon kläder sig som abbedissa, vandrar oförtröttat i de långa gallerierna och lyssnar till läderlappar och nattfåglar. Hennes entusiasm gör henne andlös, hennes expansionskraft har inga gränser. Hon drömmer om att här skapa ett franskt Bayreuth, där Maeterlincks dramer och medeltida mysterier skola uppföras. Med stor framgång iscensätter hon Macbeth, den enda teaterföreställning, som kom till stånd. Klosters stora, stränga salar erbjuder den lämpligaste dekor. Femtio skådespelare bo där i tre veckor under repetitionerna, utan att varken höras eller ses av Maeterlinck. Han har nämligen som villkor för detta teaterföretag fordrat att icke bli va störd i sitt lugn, icke bliva inblandad

Alma Sundqvist:

»Den goda jorden» och de kinesiska kvinnorna.

Om man i likhet med den som skriver dessa rader har haft tillfälle att göra en — visserligen ganska kort — resa i Kina blir läsningen av Pearl Bucks bok »Den Goda Jorden» en återupplivning av erfarenheter och intryck från resan. De minutiöst odlade jordstyckena med sin hårt och oförtrutet arbetande befolkning av män, kvinnor och barn, halv-

nakna eller klädda i blått bomullstyg, templen med rökelse och offergåvor framför de groteska gudabilderna, de fromt vårdade gravarna, risskålarna, ätstickorna, de utsirade kakorna, de utsvulna tiggarna, allt detta och mer till får i minnet nytt liv och fördjupade sammanhang genom författarinns skildringskonst och gestaltningsförmåga.

Små allvarliga kinesbarn.

ens med sitt namn. Georgette organiserar och övervakar allt, lever febrilt och lyckligt, tystar ned all oro. I andra delen av det vidsträckt klostret roar sig Maeterlinck med att åka rullskridskor.

Georgette Leblancs önskan att i Paris få skapa en Théâtre Maeterlinck förverkligas icke, men iscensättningen av Fågel Blå, med vilken hon i stället skall företaga en turné, blir ödesdigert för hennes framtid. Bland de barn, som hon övar in, befinner sig den unga flicka, dotter till en vinhandlare i Nizza, som under sju år kommer att bo i hennes hem för att år 1919 tränga henne ut därifrån och bli Maeterlincks lagvilda maka. Vad har då skett? Hur har allt blivit så förändrat? Georgette kan ej förklara det, ej reda ut det ens för sig själv. Sjuk och nedbruten, ekonomiskt ruinerad, står hon utanför den slutna porten. Genom arbetet försöker hon åter knyta an vid livet. Hon skriver, ger konserter, håller föreläsningar. Och så har hon till sist, boende i en enslig fyr vid normandiska kusten, skrivit ned sina minnen och försökt reda ut för sig själv och andra, vad som skett.

Att upplösningen och skilsmässan måste komma, förstår man bättre genom att läsa mellan raderna än genom madame Georgettes egna utredningar. På ett ställe i sina Minnen berättar hon om de svårigheter, som uppstått däri genom att Maeterlinck absolut vill bo i Grasse och ej i Paris, varför hon alltså ständigt måste vara på resande fot. Maeterlinck är irriterad och orolig över hennes frånvaro, Georgette lider och fruktar, att deras kärlek står på spel. Hon säger: »Två varelser som älska varandra måste följa samma banor. Den som avlägsnar sig får alltid orätt, även om alla hennes förhållanden, hela hennes aktivitet blott går ut på att glorifiera den hemmavarande». Här skymtar man som på så många andra ställen den stora väsenskillnad, som gör det omöjligt för dessa båda människor att utan absolut självuppgivelse från den ena parten vandra samma väg,

Framställningen av bokens kvinnofigurer träder i levande sammanhang med vad man såg och hörde angående de kinesiska kvinnornas levnadsförhållanden.

Det finns i Kina gott om »slavflickor», vilka vid tidig ålder av sina fattiga föräldrar mot kontant vederlag överlämnats till en ekonomiskt bättre situerad fa-

milj, i vilken de växa upp som tjänarinnor tills de i sinom tid gifas bort. I många fall bli dessa slavflickor väl behandlade, men på sjukhus och i barnhem får man ej sällan se dylika flickor som usatts för svår misshandel eller som blivit infekterade med könssjukdom av någon av husbondefolkets manliga medlemmar, vilka ofta betrakta de unga slavflickorna som sitt rättmätiga sexuella byte, så snart de nalkas vuxen ålder.

Överallt ser man i Kina kvinnor vilka utföra allt slags hårt och tungt arbete, ute på fälten liksom bondhustrun O-lan i boken, men även i stenbrotten, i husbyggen, på floderna roende tunga båtar eller som lastningsarbetare i hamnarna. Sina små barn bära dessa kvinnor fastbundna på ryggen under arbetet och barn av alla åldrar ha de runt omkring sig, i regel påfallande tysta och stillsamma.

Men arbetet förskaffar ej dessa kvinnor någon fri och oberoende ställning. Enligt urgamal kinesisk tradition måste döttrarna blint lyda sin fader och sedan flickan vid unga år blivit bortgift utan att tillfrågas måste hon vara mannen och hans familj underdånig. Att föda barn är hennes förnämsta plikt och att vara

Georgette, som drömde om att evigt få vara Maeterlincks själiska följeslagerska och inspirationskälla, märker ej, att skalden småningom måste söka sin inspiration på egna vägar och dessemellan behöver ett lugnt hem och en jordisk hustru. Medan Georgette Leblanc retrospektivt går igenom sitt liv, formar alltså Maeterlinck ett nytt åttio år gammalt barn i sig med en ny följeslagerska, vars liv är ungt och oprövat och som mera älskar de glada visorna från Montmartre och Nizza än djupsinniga citat ur Heraklit och Platon.

Elsa Busck.

mor till söner är det enda som ger henne någon värdighet. Söner som kunna vidmakthålla kulten av fädernas andar önskar sig varje kines. Att några av barnen bli flickor kan ej hjälpas. Välsedd är sällan deras ankomst till världen, men fattigt folk kan ju om nöden står för dörren sälja en dotter som slavflicka eller till bordellernas påpassliga mellanhänder.

Till hustruns lydnadsplikter hör också enligt gammal hävd att utan knot finna sig i att mannen förr eller senare tar en annan kvinna i huset som »konkubin». Många män ta flere konkubiner och det är ingenting sällsynt att en konkubin såsom i boken tas från ett »Blommornas Hus», dit männen gå för att förlusta sig och få erotisk omväxling.

Urgamla seder och äskådningar ha givit den kinesiska kvinnan en underordnad och ofri ställning vilket naturligtvis icke hindrar att enskilda kvinnor kunnat skaffa sig stort personligt inflyande och vidsträckt makt.

Med tiden rör på sig även i Kina och de förhållanden som på ett så utomordentligt sätt skildras i »Den Goda Jor-

Den moderna kinesiskan: Advokaten Tsung Wain Yu.

siska kvinnorna en anmärkningsvärd vältalighet och slagfärdighet. Sport och dans börja även de kinesiska unga kvinnorna med normala fötter att idka ned stort intresse och naturlig grace.

Sedan många år pågår en väldig omvälvningsprocess i Kina. »Det nya Kina» som håller på att uppbyggas ur kaos har att kämpa mot enorma svårigheter, men det kan också räkna med rika tillgångar och bland dessa intages ett förnämligt rum av den moderna kinesiska kvinnorörelsen.

En protest mot ungdomens militarisering.

Nordiska lärares fredsfröbund har skickat en skrivelse till mr Arthur Henderson, Nedrustningskonferensens ordförande, med några allvarliga påminnelser i frågan om ungdomens militarisering.

Förbundet uttalar som sin övertygelse, att den unga generationen utsättes för en farlig militarisering genom militärbildning i skolorna, militärparader, militärt betonade föreläsningar, besök på flottans fartyg; när det propageras för anslutning till privata militära organisationers ungdomsavdelningar.

Förbundet uttalar sin tillfredsställelse med det konventionsförslag, som inom kommittén för moralisk avrustning framlagts i Genève, nämligen att regeringarna böra tillse att den fysiska fostran som gives i offentliga och privata skolor icke har karaktären av militär övning eller militär organisation av de unga.

I sitt svar på denna hänvändelse säger den vänlige mr Henderson att han med stort intresse mottagit skrivelsen och att det är honom i synnerhet kärt att uttrycka sitt instämmande i uppfattningen att läraryrkets utövare böra göra särskilda ansträngningar att ge de unga lärarkandidaterna en sådan internationell inriktning och undervisning, som anbefalles i den första artikeln i konventionsförslaget. Om Nedrustningskonferensen bleve i stånd att åstadkomma allmän enighet på denna punkt skulle den enligt min åsikt, skriver Henderson, ha utträtt något som vore av största betydelse för utvecklingen av Nationernas förbund och för mänsklighetens lycka och framsteg.

En av Tidevarvets läsare har sänt oss nedanstående aktuella rader:

Förmedelst gissel-slag, kom den, som döder var, till lif;
Upp sprang den döde, röjde hemligheterna;
Han blottade det skändliga, blod-drypande »Förbundet»;
Han sade öppet, och sjöng ut: »Vi, simpelt folk, vi mördas dagligt, lagligt, af det fina packet,
Som, vrede-vanställdt, törstar för mitt blod.
Förthi jag ser, i deras rätta skepnad, blod-utgjutarne, de fromme djejlarna, Ser, ut i en fosterländskt och eliskt öfverhölje, bedrägeriets och det fråna hyceriellets mördar-gröp.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

* Eric A. Hermodt

Flickan som var i maskopi med djuren.

Av EUGENIE BESKOW.

Et ungt bondfolk hade fått sitt första barn, en flicka. Hon fick i dopet de fina namnen Gunhilda Adolfinna och hon trivdes och växte.

När flickan kommit över första året och började tulta omkring på upptäcktsfärder begynte modern förundra sig över henne. Det var som om flickan hörde och såg sånt som en annan inte märkte — prassel i gräset av en myras små fötter, en marianyckelpigas mödosamma klättring uppåt ett grässtrå. Kryp inte större än ett knapphållsvud ropade hon då-da åt, tog efter maskar och tusenfotingar och grät då modern en gång satte foten på en spindel. Och då en tordryvel kom brummande förbi hennes öron frågade hon vad han sade.

Mor Anna iakttog forskande flickans beteende. Aldrig hade hon själv beaktat tocken ohyra, och det kunde väl aldrig vara bra för barnet att roa sig med sånt, tänkte hon. Hon köpte en stor vacker docka åt lillan, sydde en ljusblå klänning åt den och små nättas skor av en gammal handske och glädde sig vid tanken på barnets glädje.

Gunhilda såg förvånad på dockan då modern räckte henne den, men strax därpå låg den bortslängd i gräset och hon stod på alla fyra och betraktade en snigle.

Flickan är i maskopi med djuren, sade far Johannes. — Han hade själv sett en dag hur en hare satt hos henne på backen och bet på ett blad hon höll i handen. Då han kom närmare var den borta i blinken. Och en dag då han kom i stallet stod flickan i spiltan hos den vilda unghästen och klappade honom på nosen. Hästen stod som ett lamm. Kon Maja, som var litet vresig av sig, var tålmodigt självt, då Gunhilda tafsade henne på benen, och katten spann av förnöjelse då barnet kom dinglande med henne.

Då Gunhilda var omkring två år satt hon en solig sommardag ensam på ängen, medan modern gick hit och dit i sysslorna, då och då kastande en blick på henne. Flickan hade fått en mjölkskål jämte sig och en smörgås i handen och hon pratade högt för sig själv där hon satt och gav till små utrop av förtjusning.

Mor Anna gick mot hönsuret då hon plötsligt fick se något glittrande i gräset bredvid lillan. Hon sprang de få stegen tillbaka, med hjärtat buktande i skräck. — Med överkroppen lyft över mjölkskålens kant låg en huggorm och lapade i sig mjölken, medan Gunhilda intresserad tittade på och sträckte händerna mot hans glänsande, buktande kropp.

Anna ropade och ryckte henne till sig, och ormen rann snabbt bort i gräset och försvann. Gunhilda hov upp ett hjärtskärande skrik och slog och sparkade omkring sig då hon bars in i stugan. Anna fick i en hast av henne kläderna — ack-ackack, var var barnet bitet? — Men inte så mycket som en prick syntes på den lilla vita kroppen.

Gunhildas skrik övergick i snyftningar och hon krängde och ville ut igen.

— Farligt! farligt! sade Anna och lyfte pekfingeret.

— Nej falit, sade Gunhilda och ville prompt tillbaka till ängen och leta efter huggormen. Så fort hon släpptes var hon på väg i det höga gräset.

Inte många dagar därefter kom en huggorm — säkerligen densamma — ringlande fram till stugtrappan, där lillan satt i solskenet och stampade med sina bara fötter. Hon skrek till i förtjusning då hon fick se ormen och klev ner för att möta honom.

Fadern vände sig om vid lernes utrop, lyfte i blinken en sten och dängde den med kraft mot ormens huvud. Det var ett säkert kast. Ormen låg med krossat huvud, medan stjärten ännu slingrade, blank och glittrande.

Gunhilda stirrade med stora skrämda ögon på ormen, på fadern, utan att rätt begripa vad som hänt, kravlade sig ned för sista trappsteget och satte sig på huk hos ormen.

— Ont! sade hon ömkande och pekade på det krossade huvudet.

Fadern lyfte ormen på en käpp och slängde den i avfallsgröpen. Inte kunde han förklara för tösungen varför en huggorm inte kan få leva. Det var inte att begripa att hon kunde vara glad åt tocken ohyra.

Anna ojade sig, tog Gunhilda i knäet och talade på nytt med henne om ormars farlighet. — Flickan såg ju rakt ut som om hon blivit skrämd, varken grät eller skrek, bara stirrade stort. Då fadern kom in gömde hon sig för honom och stack händerna bakom ryggen då han tog efter henne. Det hjälpte inte att han lockade henne med karameller. Det var ju precis som om han hade gjort henne något ont. Det var inte utan att han var litet stött på henne. Och då hon en dag kom med en padda i förklädet ryckte han den hastigt ifrån henne och skrek barskt: Lek med din docka i stället för med tocken lort! — Dagen därefter kom hon med en död mus i klänningsfickan. — Anna slängde full av avsky undan kadavret och gjorde sig hård mot lillans tårar. — Nog kunde hon roa sig med sånt, som andra ungar roade sig med!

Det var inte nog med att hon roade sig med ohyrat ut på backen, det hände att hon tog in både igelkottar och grodor i stugan. En kväll hittade Anna en padda i hennes säng. Och det var inte värt knipa något smådjur då hon såg på, man fick inte ens slå efter flugorna i fönstret.

— Det kan väl aldrig va nåt på tok med flickan? sade Johannes.

Något eget var det med henne, och än värre blev det när hon blev större.

När kattan kattlade och man måste göra av med tre av de fyra ungarna rådde man inte med att titta flickan i ögonen, då hon frågade efter kattungarna och

gick och letade och gnällde efter dem i kapp med kattan.

Och så kom då det där med kalven. Det var ingen mätta på flickans glädje åt kalven. Hon var inte att hålla från lagårn, knappt var hon ur sängen om morgnarna förrän hon var ute hos kalven, höll i stävan då han drack och omfamnade honom.

— Jag ska leka me'en var dag så länge jag lever, sade hon, och hon gav honom det grannaste namn hon kunde hitta på — Prins Silvergull.

Men illa var det att Prins Silvergull var en tjurkalv, och han skulle inte »läggas på». Föräldrarna rådgjorde bekymrade med varandra. För inget i världen kunde de säga åt flickan att kalven skulle slaktas, hon som inte ens visste var fläsk kom ifrån. En fick ta undan kalven i all hemlighet.

Och så hände det en morgon då Gunhilda kom ut i lagårn, att kalven var försvunnen. Hon letade efter honom hela lagårn runt, letade på ängen, frågade far och drängen, kom till mor med uppspärade ögon — kalven är borta, mor...

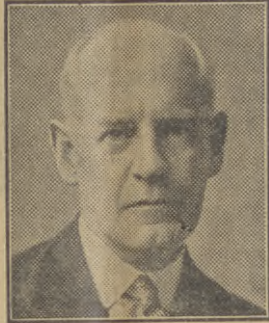
— Han kommer nog tillbaka, han har kanske sprungit till skogs, sade modern osäkert. — Ät nu din välling!

Gunhilda åt hastigt ett par skedblad av vällingen, som mor satt fram åt henne på bordet. Sen sprang hon ut.

— Jag ska gå och ta rätt på Prins Silvergull, sade hon.

Modern såg inte efter vart hon gick.

"Det är svårt att plötsligt och oåterkalleligen taga avsked av dem man länge levat samman med", säger

JOHN GALSWORTHY
i förordet till

På Forsytebörsern

fjärde bandet av Forsytesagan.

Förl. fortsätter: "dessa anteckningar behövas enligt min mening verkligen som avslutning och avrundning av Forsytemiljens kronika."

Forsytesagens fyra delar föreliggande i en ny och smakfull edition. Pr band: häft. 4:50, helt klotb. 6:50, halvfr. band 8:50.

Nu i alla boklädor!

Ahlén & Söners Förlag
Stockholm

Internationell mat.

Visst blev man lite överraskad när man fick en inbjudan från Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet att begå en demonstrationskurs i internationell matlagning. »Kvinnor och matlagning igen», tänker man — skulle vi inte intressera oss för något annat». Men så var det det där lilla ordet internationell.

Någon har sagt att en människa är aldrig så konservativ som när det gäller matväner. Det kanske ändå har sin betydelse att man lär känna och uppskatta andra länders speciella maträtter och sammansättningar.

Och jag minde plötsligt hur min reskamrat en gång på en restaurang i Marseille strödde den överblivna rivna osten — som serverats till makaronerna på en särskild assiett — på sin smörgås, medan fransyskan vid bordet intill djupt rodnande anförtrödde sin kavaller: Den där utlänningen äter ost på smörgås! För henne var det måhända ett bevis på djupaste okultur. Men hos oss äter vi ju alla ostsmörgås.

För endast ett par år sedan hände det då ett glasbruk i mellersta Sverige måste läggas ned, att en hel del arbetare kunde placeras vid en liknande industri i Holland. När vi efter ett halvår besökte

glasbruket och frågade hur det gick för dem som reste till Holland, svarades det att de flesta var tillbaka. De kunde icke förlika sig med mathållningen!

Med de kommunikationer vi nu har måste man alltså säga att ju förr även matlagningen bli internationell, desto bättre. Det kommer att öka sambandet folken emellan.

När nu Internationella Kvinnoförbundet lyckats få en så förtjusande och kunnig ciceron i de internationella kulinariska labyrinterna som fru Elena Thorsson, maka till sekreteraren vid Internationella arbetsbyrå i Genève, var det därför med glädje och tacksamhet ett 40-tal damer mött upp på Sandströmska skolans skolkök vid Karlavägen i Stockholm.

Fru Thorsson, född ryska, uppfostrad i Italien och numera bosatt i Genève — där hennes gästfria hus, enligt entusiastiska vänners utsago, står redo att motaga gäster vilken tid som helst på dygnet — började sin demonstration med en mängd ris- och makaronrätter: Risotto, Ris à la Milanaise, m. fl. samt tomaträtter: tomatås, tomatoppa, som serveras med litet sur gräddt i varje tallrik, »men det är ju mera ryskt» förstås, och så på begäran: Pizza à la Napolitane.

Vidare fick man lära sig att i Italien

Flickan var nu så stor och förständig, så en behövde inte för jämnan ha ögonen på henne.

Men klockan ett då modern satte middagsmaten på bordet fanns ingen Gunhilda tillstädes. Hon hoade efter henne på backen, men fick inget svar. — Det led frampå eftermiddagen och hon var ännu inte hemkommen. Och Johannes gick i hemlighet och tittade åt brunnen, men locket låg ordentligt däröver. — I kvällningen gingo föräldrarna ut i skogen och letade, och det blev en underlig natt för dem där de gingo och tittade efter flickan mellan träden.

— Du skulle inte ha narrats förna, sade Johannes.

— Nej, jag skulle väl inte det, sade Anna.

De återvände först i gryningen, och utan att ha funnit henne.

När de kommo hem stod köksdörren på glänt, och de tyckte precis att de hade stängt den. Och på träsoffan i köket satt Gunhilda med armen om kattan.

— Prins Silvergull fanns inte i skogen, sade hon allvarligt.

Modern drog henne häftigt intill sig. — Kära barn, var har du vatt och hur hittade du hem igen?

— Snurran gick med mig och letade efter Prins Silvergull, sade Gunhilda, men när inte Silvergull fanns i hela skogen och det blev mörkt, så sade Snurran att vi skulle lägga oss och sova en stund, och så la vi oss och sov en stund under en gran, och sen gick vi hem. Snurran visste vägen.

Det var som Johannes sade, flickan var i maskopi med djuren.

Gunhilda kunde inte sluta att tänka på kalven, och en dag sade hon till mor:

— Snurran är lessen jämt för hennes barn kommit bort, och kanske kalven och kattungarna på samma ställe.

När mor inget svarade frågade hon far. Det var bra besynnerligt, att far och mor som visste allting, inte visste var Prins Silvergull fanns.

Hon gav sig i väg tillsammans med Snurran till närmaste granngården, som låg på andra sidan björkhagen. Där bodde Olivia, flickan som hon brukade gå och hälsa på ibland, nu då hon var stor. Hon hade ett svagt hopp om att Silvergull gått till Olivias kalv. För Olivia hade också sin egen kalv, som hon lekte med på sin egen äng. Men Silvergull fanns inte hos Olivias kalv.

Och av Olivia fick Gunhilda veta vad människor gör med kalvar. Och vad de gör med svin och vad de gör med kycklingar och med gamla höns som inte längre värper.

När hon kom hem igen höll hon munnen hårt ihop och såg på föräldrarna med stora förfärad ögon. — Och när mor på kvällen satte fram stekt fläsk så ville hon inte äta det.

— Jag vet vad det är för nåt, sade hon, och jag vet vad ni gjort med Prins Silvergull. — Hon brast i gråt.

Efter den dagen fick en varken med lock eller pock en köttbit i flickan. Föräldrarna voro allvarligt bekymrade över henne. Aldrig hade de hört talas om någon som inte ville äta kött. Och de grunade på nytt över om det kunde vara något på tok med henne.

Slutligen gick Johannes för att rådgöra med skol läraren, som var en klok

vattenspolas aldrig riset, vare sig före eller efter kokningen, makaroner spolas icke heller, rätt kokade skall vattnet efter kokningen vara lika klart som när makaronerna lades i. Att den förkärtrade vitlöken används som mycket verksamt anti-septiskt medel i de heta länderna visste vi inte heller.

Fru Thorsson berättade vidare att italienarna själva anse, att de bästa makaronerna tillverkas i en liten by på Sorrentohalvön och att, när man i Syd-Italien på de platta taken ser fat — stora, härliga gamla fajansfat, som skulle höra hemma på museum — rågade med tomat, så är detta italienarens speciella sätt att laga tomatpuré — solen sköter sedan om hela proceduren.

Lördagen den 17 december är den sista demonstrationen för denna gång. Men om fru Thorsson infriar ett till hälften givet löfte, att i januari — då färskta italienska produkter hunnit komma hit — åtaga sig ännu en demonstrationskurs är den att hjärtligt rekommendera.

Elsa Svartengren.

VÅRT GAMLA
Vansende som
FRÄMST

då det gäller originella och trevliga presentartiklar är en borgen för att Ni hos oss skall finna en verklig trevlig

JUL
KLAPP

SÖRMANS
REGERINGSGATAN 45
HAMNGATAN 8

och lärd karl. Flickan skulle ju i alla fall börja skolan denna hösten.

Så och så är det, sade Johannes och berättade om flickans alla egenheter. Hur hon alltid hade varit i maskopi med djuren och hur hon nu inte längre ville äta kött. — Vad säger skol läran härom? Om en behöves bevara att flickan blir underlig till sinnes?

— Flickan är tydligen en stor djurvän, sade skol läran, och hon har blivit vegetarian.

Eugenie Beskow.

Kollektivhuset inför publiken.

Kollektivhusets idé i arkitekt Sven Markelius' och hans medhjälparens utformning har allmänt tagits upp och mött både intresse och kritik.

Anordningarna med gemensam matlagning och gemensam servering har vunnit mycken förståelse, dock under förutsättning att också här en viss handlingsfrihet bibehålles beträffande måltidstimmor och möjligheter att ta upp maten på det egna rummet etc. Det är ju också självklart. Denna del av förslaget förefaller vara så omedelbart tilltalande — och dessutom så pass väl prövad i olika kollektivplaneringar i andra länder, t. ex. Finland och Amerika — att man utan vidare med tacksamhet borde välkomna det Markeliuska kollektivet, när det blir byggt ut vid Tranebergområdet — kanske om ett par år?

Större meningsskiljaktigheter och motstånd vällar det framkastade förslaget om ett barninternat inom kollektivet. Från mödrakollegiet påpekar man betydelsen av att sambandet mellan föräldrar och barn upprätthålles, åtminstone genom att de är tillsammans morgnar och kvällar och nätter. Från läkarhåll har framhållits faran av att skapa anstaltsbarn i onödan, faran för smitta, värdet av den personliga kontakten med modern.

Genföret dessa synpunkter har arkitekt Markelius först och främst understrukit att hans mening inte varit att tvångsskilla föräldrar och barn, men att möjligheten skall finnas för ett organiserat omhändertagande av barnen i de fall, där modern ändå inte har möjligheter att ta vård om det. Det är inte meningen att ersätta modern, när det gäller barnets vård och uppfostran men väl att ersätta de oftast otillfredsställande anordningar, som nu få ersätta modern, säger arkitekt Markelius. Den första angelägenheten är alltså att omhändertaga barnen under den yrkesarbetande moderns arbetstid, på ett sätt som måste bättre motsvara föräldrarnas avsikter än eljest är möjligt.

Italiensk spaghetti samt italiensk tomatpuré i burkar om 50 och 25 öre. Torkade bananer, Dadlar i lös vikt, pr kg. 1:60.

J. F. Broms och Son

15 Norrlandsgatan 15, Stockholm

Tel.: 34 52, Norr 50 99.

I sin klassiska form... har konststarten få tekniskt så skickliga svenska utövare.

Martin Rogberg
i Sv. D. om

Elisabeth
Högström-Löfberg
SE MEN INTE RÖRA

»Hon har ett utomordentligt säkert handlag, kompositionen byggs upp med en självfallen lätthet och klarhet som emellanåt verkar förbluffande.»
Martin Rogberg i Sv. D.

»Ett förstarangsnamn bland våra författarinnor... en novellens mästarinna.»
Upsala.

Häft. 4: 50; inb. 6: —

NORSTEDTS

Med hänsyn till de fall, då mödrarna ha kvälls- eller nattarbete — sådana fall förekomma ju ofta i yrken som telefon- och telegrafjänst, teater- och tidningsverksamhet, restaurangarbete m. m. — ha vi ansett som en självklar sak, att kollektivhuset måste ha möjlighet att ordna även barnens nattövervakning på ett tryggt och ej för dyrbart sätt. Internatsformerna har därför diskuterats som en av våra alternativa utgångspunkter vid utredningen.

De psykologiska synpunkterna understrykas av fru Alva Myrdal, en av medlemmarna i den »kommitté», som gemensamt utarbetat de diskuterade förslagen. Ensambarn behöver kamrater, föräldrarna måste någon gång kunna känna sig fria och samtidigt fullt trygga för sina barn, allt fördelar som den gemensamma vården kan ge.

Otvivelaktigt. Men detta behöver inte innebära att barnen hela dygnet är överlämnade till andras vård, med modern endast som en tillfällig besökare eller tillfälligt sällskap. Att det för många är en stor fördel att någon gång kunna lämna barnen borta, är uppenbart. Men för det dagliga livet får nog modern ta en del även av de praktiska omsorgerna för barnet på sig om hon skall kunna erhålla och bibehålla det inflytande och den intima samhörighet med barnet utan vilka förhållandet dem emellan blir berövat sin egentliga mening.

Den svenska läkarkåren...

(Forts. fr. sid. 1.)

serien Vetenskap och bildning — Könslivets gåtor.

Men hur det är, böcker äro fina och dyra. De komma knappast samhällets bredare lager till del. Den frågan har uppstått i alla länder här denna brist skulle kunna avhjälpas. Man har tvenne huvudvägar att gå. Den ena att utge populärvetenskapliga billiga publikationer som genom sitt spridningssätt kunna nå den stora allmänheten. Den andra vägen som egentligen endast är framkomlig inom större samhällen är upprättandet av rådfrågningsbyråer. Man kan med fördel och har i många länder kombinerat båda vägarna.

Hur är det i vårt land? Den första förutsättningen är läkarnes intresse och ansvarskänsla och dessutom nödvändiga kunskaper. Man måste då med vemod konstatera att hos oss få de unga läkarna ingalunda den kunskap och utbildning just i sexualvetenskapen, som är en nödvändig förutsättning för deras sociala gärning. De unga ha själva på sina

håll omvittnat detta behov. Ha deras lärare varit lyhörda därför? Jag tror man måste besvara denna fråga med nej, ehuru naturligtvis lysande undantag finnas.

De sista åren ha sett en rad av vetenskapligt vederhäftiga upplysningsböcker i bokens form för den bildade allmänheten utkomma. Men till folkets djupa led har man i regel ej vänt sig.

Med en viss tillfredsställelse måste man därför hälsa det initiativ som för någon månad sen togs av en del yngre läkare av Clarté-typ i och med utgivandet av Populär tidskrift för sexuell upplysning. Jag har i denna tidning haft tillfälle att ge uttryck för min anslutning till tanken men reservation för vissa detaljer i utförandet. Tidskriften ifråga distribuerades genom Pressbyrå, som har monopol på försäljning av tidningar och litteratur å tåg och inom järnvägarnas områden samt även i regel ombesörjer distribution till cigarraffärer och har dessutom omkring 400 kiosker på olika

platser i landet. När det andra häftet just var färdigtryckt kom meddelande från pressbyrån att tidskriften ej längre fick distribueras genom den.

Vad ligger bakom? Järnvägsstyrelsen hade blivit tveksam och i överensstämmelse med oktrojen skall saken hänskjutas till Publicistklubbens styrelse, som utan varje motivering förklarade tidskriften olämplig att säljas å tåg eller järnvägsområde. Pressbyrån utsträckte förbudet till alla andra försäljningslokaler. Alltså ett effektivt sätt att strypa det fria ordets gång till de breda lagren. I bokhandeln får den ju säljas, eftersom den ej anmälts till åtal.

Är nu Publicistklubbens styrelse och pressbyrån verkligen kompetenta till denna domsakt. Man kan ej fria sig från misstanken att de åtminstone under hand rådfört sig med några medicinska auktoriteter och i full överensstämmelse med den strutsolitik som av svenska läkarkåren bedrivs i sexualundervisning, preventiv- och abortfrågan, kan man gott tro att den ej heller på denna punkt känner sitt ansvar. Visst kan man anmärka mot ett och annat i publikationerna. Men författarna äro unga och entusiastiska och sakna erfarenhet. Giv dem kritik och hjälp dem i arbetet, men lönnmörda icke.

Till slut några ord om upplysningsbyråerna. Ansvarsmedvetna sociala arbetare och läkare ha världen runt upprättat sådana. Här i landet ha de mest blygsamma försök strandat på — vad jag lungt kan omvittna — läkarnes motstånd.

Med hjälp av några intresserade kolleger försökte jag för sju år sen starta Tidevarvets rådfrågningsbyrå för föräldrar enligt ett program som nu överallt tillämpas vid kulturländernas upplysningsbyråer i sexuella frågor. Det uppstod snart svårighet med det nödvändiga ekonomiska underlaget, liksom svårighet att få till stånd samarbete med sociala institutioner som tuberkulosbyråer, sinnessjukhus, fattigvårdens representanter, överallt sålunda där nöden på detta område är skriande. Byrån måste därför nedläggas. Motståndet kom från läkarna under en eller annan förevändning. Och trots att Stockholms stadsfullmäktige har en socialdemokratisk majoritet och trots att motion väckts om upprättandet av en

Casan.

Viggbyholms skolan.

Det var en sann förlustelse att få närvara vid Viggbyholmskolans glada och av duktigt arbete präglade avslutningsfest på söndagskvällen.

Viggbyholmskolan, som ligger en halvtimmes järnvägsfärd utanför Stockholm, hör till de allra yngsta bland våra fria skolor. Den är öppen för både gossar och flickor, en internatskola med fria arbetsmetoder, små klasser, stort utrymme för praktiskt arbete och självständigt initiativ, allt enligt linjer, som vid ett tidigare tillfälle i korthet berörts i Tidevarvet av skolans rektor, *Per Sundberg*.

Den utomstående, som helt nöjeslyst finner sig vid festligheter och avslutningar, kan ju bedöma skolan endast efter det omedelbara intryck av trevnad, värme och glad kamratlighet, vari den uppenbarar sitt väsen och efter de synliga arbetsresultat som visas i form av teckningar, handarbeten och slöjdalster av olika slag på utställningen uppe i det nya elevhemmet. Det samlade intrycket

av allt detta blir helt betagande. Arbetsglädje, mångsidighet och uppfinningsrikedom kommer en till mötes från varenda färgstrålade, teckningsbehändig vägg, från de trots enkla resurser mycket vackra och roliga tablåerna vid uppförandet av avslutningsfestens drömspel och atmosfären av hemtrevnad kan till och med förmildra den känsla av främlingskap, som en ungarväl alltid måste känna när det myllrar så mycket barn — ivrigt samtalande — i trappor och förstugor att man knappt får rum själv.

En av rektor Sundbergs bärande idéer är att ge det praktiska arbetet, skapandet med händer och ögon och fantasi, en stor plats i skolarbetet. Bland de utställda sakerna, som ger en riktigt rörande sammanfattning av en hel termins ihärdigt knogande, finns både grammofoon, radioapparat, lampor och ljusstakar, hyllor, skåp, dokumentaskar och skrivbordsuppsatser, men det är också en rikhaltig samling textilier av olika slag, kuddar, mattor, babykläder, allt vävt och sytt av både flickor och pojkar. En virkad kudde har en ung man i pullover och sportkängor till mästare och han förklarar själv sakkunnigt sina metoder.

Teckningsutställningen är intressant med den nästan otroliga rikedom på fantasi och temperament som den avslöjar. Från små julkort i utsökt utförande till humoristiska, naiva, konstnärliga målningar med olika motiv. Det är synd att de överdådigt valda färgerna inte kan återges så som de smekte ögat på utställningen nere i matsalen. Materialet bjuder på många överraskningar i uppfattning, idéer och utförande.

Viggbyholmskolan vill inte isolera sig från bebyggarna i den trakt där den är belägen, utan inbjuder grannskapet till föredrag och teaterföreläsningar, när det lämpar sig. Denna kväll är det proppfullt i salen, där man framställer levande charader med musik och vackra hemmagjorda dekorationer. Småpojkar sköter ljuset, rampen, ridån och litet större elever uppträder på scenen, där alla sju akterna måste bisseras, innan publiken fått sitt lystmäte.

Landskapet utanför, som inspirerat några av de roliga teckningarna därinne, är fulländat i mänskenet, med fasta vita vägar, mjuka träd och kullar och frisk luft. Viggbyholmskolans elever tycks verkligen ha utvalt en skön lott.

V I S T Å T I L L T J Ä N S T

ARMATUR och RADIO VAR?

skall man köpa bra och billig ARMATUR och RADIOAPPARATER. Armkrönor från kr. 25 till högre priser. Fotoavdelning DAHLGREN'S ELEKTRISKA Hornsgatan 49. Gölgatan 82, f. d. 52.

BABYUTSTYRSLAR BABYS BOD

Grevturegatan 9, STOCKHOLM Tel. Ö. 1860. Specialaffär för Babyutstyrlar och Småbarnskläder.

BAGERI

Pröva våra härliga Grahamskorpor och vårt goda Kaffebröd, specialitet Saffransbröd, samt våra goda ettöres skorpar. **Elsas Bageri** Döbelnsgatan 15, Tel.: N. 154 31. Filial: Malmkillnadsgratan 41, Tel.: 153 05.

BOKBINDERI

ELLA WITT-NORDGREN **BOKBINDERI** Hantverkaregatan 44, 1 tr., Stockholm. Kh. 87 31. Rekommenderas för Biblioteks- & Privatband. Lektioner meddelas. Begär prospekt.

Schönfeldts Efters Bosättningsaffär Inneh.: Bo Burmeister 9 Lilla Nygatan (Spårväghållplats: Käkrinken) - Telefon N. 145 29 Rekommenderar sitt välsorterade lager av GLAS, KERAMIK, PORSLIN och BOSÄTTNINGSPARTIKLAR

DAMFRISERING

f. d. Sundins Damfriserier T. Sö. 332 99, Ebba Bloom, Götg. 18, 1 tr. Permanent ond. Mise en plis. Kann. av långt och kort hår, Brudklädslar, Hårfärgning och Hårarbete. Spec. Medicinsk och Elektrisk Hår- och Ansiktsbehandling, Manicure, Pedicure. Ögonbryn formas och färgas.

KINESISKA MAGASINET

Äkta Kinesiskt Thé från eget plantage. KINESISK SHANTUNG KINESISKA MAGASINET (Rylanders) Etabl. 1883. Jungfrug. 29, Stockholm.

KLÄDESMAGASIN

Klädesmagasinet å Söder. 40 Götgatan (hörnet av Höbergsgatan) SKINNIMITATIONER i ett 40-tal moderna variationer. KAPPTYGER - KLÄDNINGSTYGER

KÖP DE VANFÖRAS ARBETEN

GYNNA DE VANFÖRAS FÖRSÄLJNINGSCENTRAL Beridarebang. 23, B, Sthlm. Tel. 35 16. Försäljning av vanföras arbeten: Vävnader, stickade varor av alla slag, klänningar, barnkläder, handarbeten, rockor och förkläden, lampor, lampskärmar, leksaker m. m. Beställningar emottages. HJÄLP DE VANFORA TILL SJÄLVHJÄLP!

Lucks kaffe special

MASSAGE och SJUKGYMNASTIK

Massage och sjukgymnastik. O. A. STRÖMBERG, Ex. från Kjellbergs Institut. Mästernamuelsgatan 24, 1 tr., Stockholm. Tel. 65 09.

MUSIKLEKTIONER

Piano- Orgel- och Sånglektioner givas åt nybörjare och något utskickna. Examinerad lärarinna. Upplandsg. 70. V. 392 49.

MÖBELPOLITYR

Lundahls Möbelolja Svensk vara är ett utmärkt renoveringsmedel för bonade, polerade och lackerade möbler, golv, korkmattor etc. Borttager vattenfläckar på bonade möbler, återställer dem i sitt nybonade skick. Efter användning av oljan är möbelen impregnerad. LUNDAHLS TEKN. FABRIK Mälardalshöjden. Tel. Mälardalshöjden 666. Nederlag: Köpmangat. 24, Stockholm. Tel. 122 99.

PARFYMAFFAR

RIK SORTERING AV Parfymer, Tvålar, Kammar och Borstar hos B. Svenssons Parfymaffär (f. d. Hylins.) Regeringsg. 11. N. 64 69

PENSIONAT

Pensionat Cosy, Mästernamuelsgat. 9, 1½. Tel. N. 310 05. Förstkl., tysta rum med eller utan pens. Varmt och kallt vatten i alla rum.

SJUKHEM

Sjuk- och Konvalescenthem STUREHEMMET Stureparken 7. Tel. 182 79. **Wendela Heuman, Dipl. Rödakorssyster.**

SKOLKURSER

Individuell undervisning för klene barn. Förenklade skolkurser. Kursen lämpar sig för elever, som ha svårigheter att följa med i större klasser. **Linda Öbergs Eft., Skolkurser** Grundade 1914. Tel. V. 394 72.

SPRÅKSKOLA

Brettner's Språkskola Karlavägen 22, 1 tr. Tel. (1) 114 45. Privatkurser i Latin, Tyska, Engelska, Svenska, Matematik. Mottagn. 11—12 f. m.

TANDTEKNIKERKURS

Tandteknikerkurs Ged. utbildn. i guld- och kautschukarb. Mångårig erf. E. Landau, Valhallavägen 112, Stockholm. Tel. Norr 195 21.

TAPETSERARE o. DEKORATÖR

ANTON PERSON Mäster Samuelsgatan 40, I. T. N. 184 19. FATÖLJER - SOFFOR - OTTOMANER Beställningar och renoveringar utföras till humana priser o. garanti för gott arbete.

REKLAMKONSTSKOLA

Utbildning för reklamens yrken samt **MODETECKNING** erhålles vid **REKLAMKONSTSKOLAN** Telefon: Ö. 35 60. Sibyllegatan 3.

TENN

Linders Eft. Specialaffär i svenskt **TENN** SIBYLLEGATAN 29

TEXTILIER

Ateljé ÅSA-CARINA Jakobsbergsgatan 9, 4 tr. (invid Biblioteksgatan) Tel. (1) 192 64 Svenska handvävda Dräkttyger. Moderna möbelytger.

IVATTANSTALT

WIENER IVATTANSTALT A. B. Ulvsunda. Tel. 618. TVÄTT - MANGLING STRYKNING - GARDINER Hämtning dagligen.

UR och OPTIK

Pryd Edert hem med ett ur från urmakare **J. Wahlgren** URMAKERI & OPTIK Hornsgatan 1 invid Södermalmstorg.

Vill Ni varje vecka ha en översikt över världens händelser?

Prenumerera på Tidevarvet

för 1933!

Pris för helår kr. 6:— Halvår kr. 3:25

Postgironummer 1554.

kommunal byrå och uppdrag givits vissa i kommunens tjänst stående läkare att i utlandet studera denna fråga, har intet åtgjorts. Professor Forschner är död och med honom gick intresset för dessa frågor i graven. Men det hämnar sig att sabotera varje årligt försök. Kunskap kan ej i längden undertryckas men den kan förvanskas.

Ada Nilsson

Giron: r 1544
Tidevarvet börjar 1933 sin
elfte årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 17 Dec. 1932 - Nr 49-50

Prenumerera
på TIDEVARVET för 1933.
Pris 6 kr.

General von Schleicher.

(Forts. fr. sid. 1).
andra gången begärde hela makten — och för andra gången fick nej. Lättad återvände han till Bruna Huset och sin propagandaverksamhet, åt vilken han kanske ännu någon tid kan ägna sig utan att helt uppge de gamla illusionerna. —
Några dagars olidlig spänning följde. Rykten gingo, att Papen trots allt skulle återvända. Till sist, efter mycken tvekan, övertog Schleicher själv rikskanslersposten.

Vad kan man vänta av Schleicher?

Faktum är ju, att en parlamentarisk regering för närvarande inte har kunnat komma till stånd. Folket är så splittrat, att ingen som helst majoritet kunnat bildas, varken till höger, till vänster eller i mitten. Enighet har endast kunnat uppnås, då det gällt rena negationen, inte i och för något positivt arbete. Ett slags presidialregering — d. v. s. en regering, som huvudsakligen stöder sig på presidentens förtroende och i bästa fall tolereras av riksdagen, i sämsta fall ignoreras den — är således i närvarande stund ett nödvändigt ont. Man kan från demokratisk ståndpunkt inte bekämpa en presidialregering, enbart därför att den är en presidialregering. Men vad som i möjligaste mån måste förhindras är, att en dylik regering, överskridande sin provisoriska karaktär, begagnar sig av en folkets övergående omyndighet för att vidtaga definitiva omändringar av statssystemet. Det var Papens och Gayls avsikt att jämna vägen för monarkin. Båda dessa herrar äro nu ur spelet, Schleicher är bliven rikskansler. Finns det orsak att vänta något bättre av honom?

Redan sedan flera år tillbaka har Schleichers namn nämnts vid alla viktiga politiska avgöranden, han har varit den hemlighetsfulle mannen i bakgrunden, mannen med det stora inflytandet, Hindenburgs personlige vän och rådgivare. En nära nog mytologisk personlighet, om

vilken talrika rykten cirkulerat, utan att man någonsin fått ett klart begrepp om räckvidden av hans makt. Det lär ha varit han, som gjorde Brüning till rikskansler — och som sedan störtade honom. I varje fall torde Papen haft honom att tacka för sitt kanslerskap. I regeringen Papen beklädde Schleicher för första gången en mera framträdande officiell post, försvarsministerns. Men det ansågs, att han var mycket mer än blott försvarsminister, att han var kabinetts egentliga själ.

"Människorna måste få äta sig mätta —"

Nu frågar man sig: om Schleicher stod för kabinettet Papen, vad finns det då för orsak att hoppas någonting av en regering under hans officiella ledarskap? Likväl fäster man i demokratiska och delvis t. o. m. i socialdemokratiska kretsar vissa förhoppningar vid Schleicher. Han säges ha ändrat ståndpunkt på sista tiden. Han lär inte sakna förstälse för de sociala problemen och lär avvisa författningsexperiment. För denna uppfattning har man inga exakta belägg — här, liksom vid andra tillfällen, endast påstådda yttranden av den hemlighetsfulle generalen att hålla sig till. — Han lär ha sagt, att »det vore omöjligt att påtvinga folket en ny författning och för närvarande föreläge ingen som helst nödvändighet att ta itu med dylika reformer». Och vidare att »först och främst måste människorna kunna äta sig mätta, det vore huvudsaken just nu».

Det är emellertid sannolikt, att dessa yttranden inte äro påhittade. I motsats till Hugenberg-reaktionärerna, som äro totalt blinda för tiden och endast åberopa sig på Gud Fader, ser den nyktra och saklige generalen, vad som försiggår inom folket och räknar med den växande radikaliseringen som en allvarlig faktor. Bröd och skådespel är bra för folket, men brödet är det viktigaste. På tal om trafikstrejken i Berlin, lär Schleicher ha yttrat: då det vid detta tillfälle visade sig omöjligt att mot befolkningens opposition upprätthålla trafiken — hur skulle då staten kunna värja sig mot en generalstrejk? Vid trafikstrejken gingo kommunister och nazister ihop — utvecklingen skulle kunna gå därhän, att denna gemenskap stabiliserades — och mot en sådan folkörelse skulle riksvärnets alla bajonetter vara maktlösa.

— och revolutionen förhindras.

I våras befann sig Hitlerfloden ännu i oavlåttligt växande. Schleicher ville leda denna flod i lugnare banor, vinna Hitler åt staten. Brüning, som inte ansågs vara rätt mannen här till, fick vika för Papen. Papen lyckades ännu sämre. Nu är Hitler själv bliven en närapå löjlig figur, som inte längre behöver tas riktigt på allvar. Men de ytterligt radikaliserade element, som ännu stå kvar under hakkorsfanan, måste fortfarande tas på allvar, och likaså kommunisterna. En revolution måste förhindras, därför måste folket få bröd.

Ifall Schleicher verkligen hyser dessa åsikter, som tillskrivas honom, kan man möjligtvis räkna med en viss förbättring av det nuvarande, tröstlösa läget, med en viss avspänning i den laddade atmosfären. Man kan också eventuellt räkna med, att riksdagen tolererar den nya regeringen. Hitler har visserligen utlovat skarp opposition, men också hans interna maktställning inom partiet förefaller att svikta, och de mera insiktsfulla nazisterna — i synnerhet gruppen kring Strasser — torde inse, att ingenting skulle skada partiet mera än nyval.

Kampen för en livsåskådning.

(Forts. fr. sid. 1).
gets risker, nej till framställningen av kollektivismen som aldeles förbigår de oerhörda möjligheterna till den enskildes berikande genom gemenskap o. s. v. Men när man slutat boken stannar man inför det intressanta porträtt man fått av en vit man, en modern svensk man. I stället för fackmannen som behärskar sitt lilla överskådliga område möta vi nu mannen med viljan att ompanna alla fack och ärelystnaden att veta hur långt man är hunden i alla laboratorier och observatorier i världen. Absorptionsförmågan är högt övad och definitionsförmågan likaså. Läsaren har varit med på en stor orienteringsfärd och säger till slut ändå: vad det är mycket som icke kommit med: hela den tysta värld som ligger utom och oåtkomlig för de vetenskapliga metoderna. Det är kanske oerhört påstridigt men jag kan inte hjälpa att jag värjer mig mot denna bundenhet vid vetenskapen hos en människa vars patos är frihet. Världen har uppstått ur en gasnebulosa, säger vetenskapen, ja, så får jag uppge tron på Skaparen. En professor i Wien har upptäckt Das Es, ett viit och rätt och elakt stumt väsen nere i vårt väsens källare. Får jag då inte tro mina egna erfarenheters vittnesbörd om människan? Kausalitetens lag upptäckt tvingar mig att bli determinist till dess en fysiker upptäcker att denna lag icke har någon absolut giltighet, och så ger mig rätt att åter ha en fri vilja. Om det är förmåtet att vid skapandet av en livsåskådning ge min personliga erfarenhetsskörd ur livet och mina egna inre religiösa erfarenheter vitt-

Men det är riksvärnet som sitter vid makten.

Men oaktat detta får man naturligtvis inte förbise, att Schleicher, churu insiktsfullare och modernare än de gamla reaktionärerna, själv är reaktionär. Man får framför allt inte glömma, att han är general. Riksvärnet har blivit till en stat i staten i den tyska republiken — redan omedelbart efter revolutionen och i synnerhet sedan Hindenburg blivit president. Schleicher har aldrig varit riksvärnets militära chef, men han har varit och är dess egentliga representant. Då han nu blir kansler, övertar riksvärnet ledningen i Tyskland. En generalfältmarskalk som president, en general som kansler — republiken har förvandlats till en militärstat. »Den sociale generalen» — så benämnes Schleicher, en smula ironiskt, men inte utan sympati, i demokratiska tidningsartiklar — kommer kanske att ge folket bröd, men i så fall kommer han att ta betalt för det. Han kommer kanske inte att påtvinga Tyskland någon monark, men säkerligen en värnplikt. En officer må ha aldrig så goda sociala insikter, sitt yrke kan han inte förneka.

Helge Heerberger.

nesgillhet bredvid de resultat som kommit forskningen till del så tror jag i alla fall att det är det enda sättet att få någon åskådning alls att leva efter.

Atminstone om jag är så skapt att jag inte kan förmå mig till att lämna lösningen av alla problem över till nästa generation, så som Sten Selander gör det på sista sidan. Till den uppgiften behövas väl alla människor som äro i ett levande och verksamt skede i detta nu, och där finns det ingen verklig intresse-motsats mellan generationerna. Att vi alla äro djupt engagerade i nästa generations öde, behöver man inte tala om för Selander, det vet man sedan man läst hans dikter.

Selander anser att världskriget gett dödsstöten åt utvecklingsläran, Gunnar Beskow som är geolog och räknar med armiljoner kan inte tillmätta kriget så stor betydelse. Han skiljer på två slag av utveckling, den biologiska, genom vilken människans linje långsamt stigit genom armiljoner upp till ett högre och rikare psykiskt liv och den kulturella som går språngartat fort genom att geniernas landvinningar kunna göras tillgängliga för dem vilka biologiskt stå på ett lägre stadium.

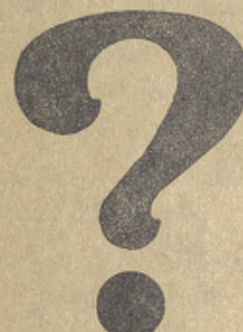
Men han kan därför också tänka sig möjligheten av en kulturkatastrof för mänskligheten. Människan har nått dit hon nått genom en ständig anpassningsduglighet och mod att bryta sig ut i nya livsformer. Från den huvudlinje i utvecklingen som människan följt har ständigt andra arter skiljt ut sig, som specialiserat sig och fullkomnat sig men samtidigt förlorat sin anpassningsduglighet, och därför måst gå under eller stå kvar på ett lägre stadium. Det är allsidighet och en viss positiv primitivitet som gjort människans höga utveckling möjlig. Förlora vi vår anpassningsförmåga — och lekmannen som ser vilken kamp och kramp det är att komma ut ur nationalismens och militarismens odugliga livsformer drar genast sina snabba slutsatser — så kan det råka gå oss som det gått många utvecklade djurarter i gångna tider.

Den inplacering av människan i livets stora utvecklingskedja och av vårt nu i armiljonernas långa lopp som Beskow försöker, ger ständigt nya givande belysningar åt dagens problem, t. ex. uppfostrans, demokratiens. Även Beskow gör de stora svepen, och även han har som Selander lämnat den religion, de gudsbegrepp som traditionen förmedlat, men han har fått syn på »den hemlighetsfulla ändamålsenlighetens» princip i det stora skeendet, och den ger mitt i all villkorlighet och relativitet en fast ledtråd genom världarnas vimmel.

Är här någon typisk skillnad mellan generationen som föddes i slutet på förra århundradet och den som helt tillhör det nya? Svårt att säga och det gör också detsamma.

Det är nog att man med behållning kan följa dessa olika moderna svenskar i deras kamp med kunskapsstoffet för en livsåskådning.

Elin Wägner.

Råd och Rön

ANTIKVITETER
ANTIKBODEN

MÄSTERSAMUELSGATAN 12
Tel. 192 27
ANTIKVITETER, KONSTSÅKER.

ANTIKVARIAT
G. RÖNNELL

Internationellt Antikvariat.
In- och utländsk speciallitteratur.
Kataloger på begäran.
Sibyllegatan 19 (invid Östermalmstorg)
Tel. O. 401 63.

GLASMASTERI
Jilborns Glasmästeri & Ramaffär

Kammakaregatan 27, Stockholm.
Tel. 61 62, (10) 61 62. Efter affärstid:
Tel. Vasa 155 45.
Utför alla slag av
Glasmästeri, inramningar, speglar, omförygglningar.
Reellt och billigt arbete garanteras!

GRAMMOFONSKIVOR
Harmoni i hemmet...

Man talar ofta om harmoni i hemmet. Enklaste sättet att nå det målet är givetvis — att köpa hemmets grammofonplattor hos Harmoni.
Största sortering. Alla nyheter. Lyssna utan köptvång i våra bekväma spelhytter.
HARMONI — Birger Jarlsгатan 1
Ny regim! Tel. (1) 132 80.

KORGMÖBLER
Kvalitetsutförda Korgmöbler

köper Ni absolut fördelaktigast direkt från tillverkaren.
KORGMÖBELFABRIKEN
Enskede. Tel. Enskede 2013

PLATSBYTESFÖRMEDLING
Förmedlingsbyrå för platsbyte

A. SUTTHOFF.
Karlplan 1, n. b. Tel. Öst. (6) 283 37.
Öppen: alla vardagar (utom Måndagar)
½ 12—½ 6. Lördagar till ½ 5.

PÅLSATELJEN
PÅLSATELJÉ

N. G. MÖRK
Folkungagatan 49
(2:a huset från Götgatan, mitt för "Götgatspalatset")
Tel. Sö. 46 64 (40) 46 64.
Beställningar och reparationer utföras till ytterst låga priser.
Förstklassigt arbete garanteras.

TRIKÅAFFÄR
STOR SORTERING av GARN och SILKE

till stickning och virkning, finnes i
AKERMANS TRIKÅAFFÄR
Tel. V. (5) 120 93. S:t Eriksplan 17

Originella Julgåvor!

Vackra
Handarbetade Hel-linnedukar
Karaktärs-Dockor
Konstnärligt utförande.
Facila priser.
Agenter antagas.

KALMA Hem- & Konstslöjd

Regering gatan 45 } 2 tr. { Hästsko-
Hamngatan 22 } Hiss C { palatset.
Telefon: Norr 312. STOCKHOLM

Stockholm 1932
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon N. 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:25, kvartal kr. 1:75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

**kooperativas
EVE margarin
à 1:10 kg
gör dryg slant
och decem-
bergglad fru**

Svenska Kvinnors Vänsterförbunds Centralstyrelsemöte

äger rum söndagen den 8 januari 1933
å Årsta, Smålandsgatan 20, Stockholm.